

POTICANJE INTENZIVNIJEG UKLJUČIVANJA OSOBA S INVALIDITETOM NA TRŽIŠTE RADA

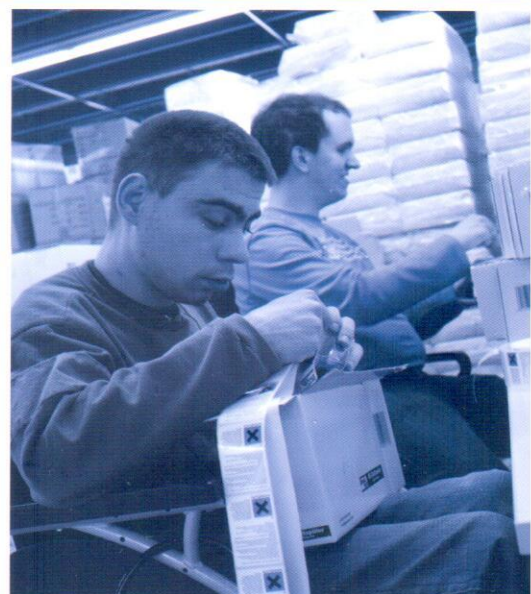

EuropeAid/127436/D/SER/HR

AKCIJSKI PLAN ZAPOŠLJAVANJA OSOBA S INVALIDITETOM ZA PODRUČJE KRAPINSKO - ZAGORSKE ŽUPANIJE ZA 2011. – 2013. GODINE

Ovaj projekt financira EU

POTICANJE INTENZIVNIJEG UKLJUČIVANJA OSOBA
S INVALIDITETOM NA TRŽIŠTE RADA

EuropeAid/127436/D/SER/HR

**AKCIJSKI PLAN ZAPOŠLJAVANJA
OSOBA S INVALIDITETOM ZA PODRUČJE
KRAPINSKO - ZAGORSKE ŽUPANIJE
ZA 2011. – 2013. GODINE**

SADRŽAJ:

POPIS KRATICA.....	3
1. Uvod.....	4
1.1. Pristup i strategija za odabir županija koje sudjeluju u projektu.....	5
1.2. Trening održan za radne skupine i metodologija za izradu akcijskih planova za zapošljavanje osoba invaliditetom.....	6
2. Relevantnost i usuglašenost sa ostalim EU i nacionalnim politikama.....	9
2.1. Usuglašenost sa EU strategijama i preporukama.....	11
2.2. Usuglašenost sa nacionalnim strategijama i regulativom.....	13
3. Problemska analiza.....	18
A. Pristup obrazovanju osoba sa invaliditetom.....	18
B. Dostupnost socijalnih usluga usmjerenih na poboljšanje pristupa obrazovanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom.....	20
C. Pristup transportu.....	22
D. Stanje zaposlenosti i nezaposlenosti osoba sa invaliditetom	23
E. Trendovi tržišta rada u županiji koji utječu na zapošljavanje osoba sa invaliditetom.....	28
3.1. Zaključci problemske analize	32
4. Ciljevi	35
4.1. Opći cilj.....	35
4.2. Specifični ciljevi.....	35
5. Mjere i aktivnosti.....	36
5.1. Procjena troškova i izvora financiranja.....	36
6. Dodaci.....	54
6.1. Popis članova radne skupine i održanih sastanaka.....	54
6.2. Statistički podaci (Tablice i grafikoni).....	56

POPIS KRATICA:

- FPRZOI** – Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
- HGK** – Hrvatska gospodarska komora
- HGK ŽK Krapina**- Hrvatska gospodarska komora- Županijska komora Krapina
- HOK** – Hrvatska obrtnička komora
- OKKŽŽ**- Obrtnička komora Krapinsko- zagorske županije
- HUP** – Hrvatska udruga poslodavaca
- HZMO** – Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- HZZ** – Hrvatski zavod za zapošljavanje
- HZZ PS Krapina**- Hrvatski zavod za zapošljavanje- Područna služba Krapina
- MOBMS** – Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti
- KŽŽ** – Krapinsko-zagorska županija
- OC KŽŽ**- Obiteljski centar Krapinsko- zagorske županije
- OSI** – Osobe s invaliditetom
- ESF** – Europski socijalni fond
- KŽŽ**- Krapinsko-zagorska županija
- NUTS** – Nomenclature of Territorial Units for statistics (**Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku**)
- EU** – European Union (Europska unija)
- EZ** – Europska zajednica
- DZS** – Državni zavod za statistiku
- RRA** – Regionalna razvojna agencija
- CZSS** – Centar za socijalnu skrb
- OFOZ** – Osobe s otežanim faktorom zapošljivosti

1. Uvod

Akcijski plan na razini Krapinsko-zagorske županije izrađen je u sklopu projekta “Promicanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada” čiji je cilj promicanje socijalne uključenosti osoba s invaliditetom i njihove integracije na tržište rada.

Akcijski plan za uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada Krapinsko-zagorske županije, analizira probleme osoba s invaliditetom koji su evidentni u okruženju u kojem se nalaze, te pronalazi odgovore za njihovo prevladavanje, kako bi se osobama s invaliditetom osigurale jednake mogućnosti te pravo na dostojanstven život.

Akcijski plan izrađen je od strane Radne skupine za izradu Akcijskog plana za uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada koja se sastojala od predstavnica i predstavnika slijedećih institucija:

1. *Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda, Zajezda 31, 49284 Budinščina*
2. *Centar za socijalnu skrb Krapina, Dragutina Domjanića 5, 49000 Krapina*
3. *Društvo invalida rada Krapina, Magistratska 12/I, 49000 Krapina*
4. *Društvo osoba oštećena sluha Krapina, Magistratska 12/I, 49000 Krapina*
5. *Grad Krapina, Magistratska 30, 49000 Krapina*
6. *HGK ŽK Krapina, Trg Ljudevita Gaja 5, 49000 Krapina*
7. *HZZ Područna služba Krapina, K.Š. Đalskog 4, 49000 Krapina*
8. *Krapinsko-zagorska županija, Magistratska ulica 1-3, 49000 Krapina*
9. *Obiteljski centar KZZ, Frana Galovića 1c, 49000 Krapina*
10. *Obrtnička komora Krapinsko zagorske županije, Magistratska 2, 49000 Krapina*
11. *Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok, K.Š. Gjalskog 5, Zabok*
12. *Udruga distrofičara Krapina, Magistratska 12, 49000 Krapina*
13. *Udruga invalida Zlatar, Braće Radića 23, 49250 Zlatar*
14. *Zagorska razvojna agencija d.o.o., Magistratska ulica 1, 49000 Krapina*

Koordinaciju izrade plana preuzeo je Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Krapina.

1.1. Pristup i strategija za odabir županija koje sudjeluju u projektu

Projekt “Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada” jedan je u nizu projekata koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje u okviru IV komponente IPA programa „Razvoj ljudskih potencijala“.

Svrha ovog projekta je poboljšanje socijalne uključenosti i povećanje zapošljivosti osoba s invaliditetom kao i njihova integracija na tržište rada kroz razvoj aktivnih mjera tržišne politike na regionalnoj razini.

Akcijski planovi se smatraju osnovnim alatom olakšanog pristupa današnjim i budućim sredstvima Europske unije, raspoloživih županijama za potporu integracije ili zadržavanja osoba s invaliditetom na tržištu rada.

Akcijski planovi za zapošljavanje osoba s invaliditetom, osmišljeni su da identificiraju probleme, ciljeve, prioritete i mjere za rješavanje problema osoba s invaliditetom na lokalnom tržištu rada, kao i da predlože način financiranja njihove provedbe.

Akcijski planovi pomažu pri identificiranju mjera i pojašnjavanju kakvu će ulogu u provedbi akcijskog plana, odigrati svaki od zainteresiranih dionika, što će doprinijeti povećanju apsorpcijske sposobnosti raspoloživih sredstava za županije.

Razvijeni Akcijski planovi su u skladu s relevantnim nacionalnim i regionalnim strateškim dokumentima i relevantnim informacijama i analizama.

Lokalni i regionalni korisnici bit će odgovorni za provedbu mjera Akcijskog plana.

Priprema izbora osam županija i radnih skupina za razvoj akcijskih planova, započela je s analizom postojećih planova o zapošljavanju ili planova o mjerama za osobe s invaliditetom.

Analizirani su postojeći Akcijski planovi o zapošljavanju na različitim teritorijalnim razinama i akcijski planovi o mjerama za osobe s invaliditetom, kako bi se pronašle odgovarajuće mjere kao primjeri za županijske planove u Hrvatskoj.

Pripremljeni su pristup i strategija za odabir osam županija i u obzir su uzeta sljedeća pitanja: interes stvaratelja politike u županiji; potencijalna koncentracija osoba s invaliditetom prema dostupnim podacima i statistikama; pokrivanje NUTS 2 regija (1. istočna Hrvatska; 2. primorska Hrvatska; 3. sjeverozapadna Hrvatska); već uspostavljene suradnje s drugim dionicima u regiji i postojanje prethodne dobre prakse, izbjegavanje preklapanja s ciljanim gradovima u okviru HZZ-IPA projekta "Mladi na tržištu rada".

Temeljem gore navedenih kriterija izabrano je sljedećih osam hrvatskih županija: Osječko-baranjska županija, Primorsko-goranska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Varaždinska županija i Sisačko-moslavačka županija.

Aktivacija lokalne uprave HZZ-a, svake od osam hrvatskih županija, potaknuta je posjetom tima za tehničku pomoć, čiji je cilj bio uključiti lokalne interesne skupine u provedbu projekta i razvoj akcijskih planova.

Određivanje članova lokalnih radnih skupina, koji će biti osposobljeni za izradu akcijskih planova, finalizirano je tijekom ljetnog perioda u 8 županija, kroz blisku suradnju s Područnim službama HZZ-a.

1.2 Trening održan za radne skupine i metodologija za izradu akcijskih planova za zapošljavanje osoba s invaliditetom

Kako bi se stvorili održivi lokalni kapaciteti za razvoj i provedbu Akcijskog plana za uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada, uspostavljeno je osam regionalnih Radnih grupa, sačinjenih od predstavnika dionika sljedećih institucija:

- predstavnici područnih službi HZZ-a
- predstavnici županija
- predstavnici gradova
- predstavnici općina
- predstavnici obrazovnih institucija
- predstavnici Centra za rehabilitaciju
- predstavnici zaštitnih radionica
- predstavnici regionalnih Centara za socijalnu skrb
- predstavnici Nevladinih organizacija
- predstavnici regionalnih razvojnih agencija
- predstavnici regionalnih gospodarskih komora
- obrtničke komore
- udruge poslodavaca

Radne skupine upotpunile su različite grupe koje su već radile na županijskoj razini i ojačale kapacitete svih relevantnih aktera, koji su uključeni u pristupu zapošljavanja osoba s invaliditetom. Osim toga, radne skupine su stvorile preduvjete za koordinaciju glavnih dionika na lokalnoj/regionalnoj razini, u olakšavanju pristupa tržištu rada za osobe s invaliditetom.

Kapaciteti za kreiranje regionalne politike, grupa osoba s invaliditetom i drugih individualnih dionika, u rješavanju problema osoba s invaliditetom u njihovom pristupu tržištu rada, ojačana je kroz izgradnju kapaciteta u obliku obuke za osam radnih grupa u osam županija.

141 sudionik iz cijele zemlje, sudjelovao je u obuci, uz snažnu potporu lokalnih kratkoročnih stručnjaka i njihovu blisku suradnju s dionicima na licu mjesta.

Program obuke osmišljen je kako bi obučio članove radne grupe kako izraditi lokalni "Akcijski plan", u okviru lokalnih odgovornosti, napravljen po mjeri lokalnih posebnosti, te kako bi se utvrdili postupci i politike za koje su "potpore" odmah na raspolaganju, a u narednim godinama, za Europski socijalni fond i Europski fond za regionalni razvoj kroz njihove operativne programe.

Intenzivni dvodnevni treninzi omogućili su dionicima izrade politike na županijskoj razini, alate za poboljšanje njihovih kapaciteta za strateško planiranje, osposobili ih za izradu, praćenje i ocjenjivanje vještina i znanja, uveli nove alate, različite modele i primjere akcijskih planova, kao i tipičnu strukturu za njihovu provedbu.

Metodologija za obuku i razvoj akcijskih planova odražava sljedeće ciljeve:

- 1.) Pružanje informacija o okviru politike za uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada na razni EU i na nacionalnoj razini.
- 2.) Izgradnja lokalne odgovornosti kroz djelotvornu operativnu strukturu, definiranje uloga i odgovornosti lokalne radne skupine, pitanja vlasništva nad akcijskim planom, rasprava o metodologiji i postupcima radnih skupina za razvoj akcijskih planova.

3.) Facilitiranje članova radnih skupina pri praktičnim raspravama u malim grupama, sa svim dionicima, u prepoznavanju problema i potreba koji su odraz analize stanja i problema s obzirom na uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada na županijskoj razini.

4.) Definiranje glavnih prioriteta, mjera i aktivnosti akcijskog plana temeljenog na SWOT analizi na županijskoj razini; određivanje rokova i uloge partnera u provedbi, kao i svih zainteresiranih strana; komunikacija i koordinacija mehanizma uspostavljenog s drugim regionalnim/lokalnim radnim skupinama - lokalna partnerstva za zapošljavanje Faza III (horizontalna koordinacija) i s mehanizmima/dionicima na nacionalnoj razini (vertikalna koordinacija); okvirni proračun i izvor financiranja za provedbu akcijskog plana.

5.) Razvoj i završetak akcijskog plana za zapošljavanje osoba s invaliditetom, koordiniran je od strane predsjedatelja kroz podskupine i radne skupine, u koje su uključeni predstavnici svih relevantnih institucija i organizacija na lokalnoj/regionalnoj razini.

Podskupine su radile na zajedničkim sastancima koji su organizirani i koordinirani od strane izvjestitelja podskupine. **Uloga podskupina** bila je definirati ulazne podatke za svaki korak pripreme akcijskih planova: prikupiti podatke za analizu stanja, definirati prijedloge prioriteta, ciljeva i mjera, razvoj akcijskog plana po dijelovima, utvrđivanje potencijalnih projekata koji bi mogli biti uključeni u popis projekta.

Po završetku svakog koraka (sastanka) izvjestitelji su slali izvješća predsjedatelju skupine i stručnjacima za tehničku pomoć. **Radna skupina (plenum)** radila je na razvoju akcijskog plana na temelju zajedničkih sastanaka na kojima su razvijali dijelove akcijskog plana. Predsjednik je bio zadužen za integraciju „outputa“ podskupina u zajednički dokument (posebno poglavlje akcijskog plana).

Radne grupe su imale najmanje pet redovnih zajedničkih sastanaka tijekom procesa razvoja Akcijskog plana:

Prvi sastanak: Konzultacija radne skupine o načinima rada, komunikaciji, vremenskom rasporedu i detaljnom sadržaju akcijskog plana

Drugi sastanak: Objedinjavanje rezultata podskupina o analizi situacije/problema

Treći sastanak: Radionica - definiranje prioriteta, mjera i aktivnosti akcijskog plana (uz pomoć stručnjaka za tehničku pomoć)

Četvrti sastanak: Radionica – okvirni proračun i izvori financiranja akcijskog plana

Peti sastanak: Finalizacija akcijskog plana i integracija projektnih ideja u popis projekata (bazu projekata, uz tehničku pomoć).

Osam akcijskih planova za zapošljavanje osoba s invaliditetom razvijeni su u razdoblju od listopada do prosinca, s naglaskom na postavljanje ciljeva, prioriteta i mjera za rješavanje problema osoba s invaliditetom na lokalnom tržištu rada, kao i sugerirajući način financiranja provedbi predloženih aktivnosti.

Prva faza procesa izrade akcijskih planova za zapošljavanje osoba s invaliditetom sastojala se od prikupljanja podataka i analiziranja situacije osoba s invaliditetom na tržištu rada. Nakon što su radne skupine izlučile probleme s kojima se susreću pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, ustanovljeni su prioriteti koji se žele riješiti ovim akcijskim planovima. Nakon toga definirani su ciljevi, a potom mjere i aktivnosti kojima će se pokušati minimalizirati ili u potpunosti ukloniti identificirane prepreke i problemi koji su povezani sa zapošljavanjem osoba s invaliditetom.

Ukupno je održano 6 radnih sastanka/radionica (dva puta mjesečno) tijekom listopada, studenog i prosinca 2010. godine uz podršku vanjskih suradnika/ica.

Akcijski planovi su završeni i predstavljeni u osam regija u razdoblju od siječnja do veljače 2011. godine.

2. Relevantnost i odnos spram drugih EU i nacionalnih strategija i javnih politika ¹

U procesu usklađivanja pravnog sustava RH sa pravnom stečevinom EU vrlo važnu ulogu ima proces usklađivanja i unapređenja pravnog i političkog okvira za socijalnu inkluziju. Politika socijalnog uključivanja jedna je od ključnih politika EU kroz koju se želi unaprijediti jednakopravnost, smanjiti siromaštvo i potencijalni društveni sukobi.

Dva temelja politike zapošljavanja i socijalne politike EU su Europska strategija za zapošljavanje o stvaranju novih radnih mjesta i strategija za reformu tržišta rada te Socijalna agenda osmišljena kako bi osigurala da svatko u društvu i u svakoj regiji ima koristi od pogodnosti rasta Europske unije. Socijalni fond pruža financijsku podršku tim ciljevima.

Zapošljavanje i socijalna pitanja postali su prioritetom europskih institucija početkom 1990-ih godina. Prvi je pravi pomak ostvaren 1993. godine Bijelom knjigom o rastu, konkurentnosti i zapošljavanju (White paper on growth, competitiveness and employment: The challenges and ways forward into the 21st century, COM(93) 700 final, 5. prosinca 1993.), kojom su predložena rješenja zasnovana na povećanju konkurentnosti u Uniji, ostvarenju stalnog rasta koji bi vodio sigurnim poslovima te poticanju fleksibilnosti tržišta rada. Europsko vijeće je na samitu u Essenu 1994. godine definiralo pet prioriteta nacionalnih vlasti: razvoj ljudskih potencijala, promicanje produktivnih ulaganja, poboljšanje učinkovitosti institucija na tržištu rada, otvaranje novih radnih mjesta, te omogućavanje pristupa radu, posebice za mlade ili dugo nezaposlene osobe. Iste je godine Komisija objavila Bijelu knjigu o europskoj socijalnoj politici (European social policy - A Way forward for the Union - A White paper, COM(94) 333 final, srpanj 1994.), u kojoj se očitovala inicijativa za stvaranjem i provedbom novoga spoja gospodarske i socijalne politike, te je istaknuto da se tržišno natjecanje i socijalni napredak mogu odvijati istovremeno.

Na samitu u Luksemburgu 1997. godine, pokrenuta je Europska strategija zapošljavanja, potaknuta novim odredbama Ugovora iz Amsterdama. Cilj je Strategije usmjeravati i usklađivati prioritete politike na razini Unije. To se postiže smjernicama za zapošljavanje, nacionalnim akcijskim planovima, zajedničkim izvještajima o zapošljavanju te preporukama.

Četiri su "stupa" te strategije:

- Poduzetništvo, odnosno nastojanje za razvijanjem aktivnijeg poslovnog okruženja i stvaranjem novih i boljih radnih mjesta,
- Osiguranje mogućnosti zapošljavanja, što se postiže borbom protiv dugoročne nezaposlenosti i nezaposlenosti mladih ljudi, olakšavanjem prijelaza iz škole na posao, te razvijanjem suradnje između poduzeća i socijalnih partnera,
- Omogućavanje prilagodbe, tj. olakšavanje poduzećima i radnoj snazi prihvaćanja novih tehnologija i novih tržišnih uvjeta, putem osuvremenjivanja organizacije rada i promicanja prilagodljivosti u poduzećima,
- Osvremenjivanje društava, odnosno razvoj društava u kojima bi muškarci i žene radili pod jednakim uvjetima i s jednakim odgovornostima, a taj će se cilj nastojati postići otklanjanjem diskriminacije među spolovima te pomirenjem obiteljskog i poslovnog života.

Na lisabonskom sastanku na vrhu 2000. godine odlučeno je o usvajanju strategije kojom bi se olakšalo postizanje pune zaposlenosti i jače kohezije do 2010. godine, strategije koja bi obuhvaćala i postojeće inicijative u ovome području. Temeljni je cilj europskih institucija razvoj Unije kao najkonkurentnijeg i najdinamičnijeg svjetskog gospodarstva utemeljenog na znanju, koje ostvaruje održivi ekonomski rast uz osiguranje većeg broja boljih radnih mjesta te veće socijalne kohezije.

¹Irena Majstorović, EnterEurope, www.entereurope.hr

Načelna odluka samita konkretizirana je u brojnim dokumentima, a ponajprije obnovljenom Europskom socijalnom Agendom. Agenda 2005 - 2010. obuhvaća politike osmišljene za osiguravanje radnih mjesta, borbu protiv siromaštva i promicanje jednakih mogućnosti za sve, uključujući mobilnost radnika, tako da mogu uživati jednaku socijalnu zaštitu i mirovinska prava u čitavoj Europskoj uniji. Te su politike osmišljene u partnerstvu s tijelima javnih vlasti na svakoj razini, od lokalne do nacionalne, predstavnika poslodavaca i radnika te nevladinih organizacija. Planirano je osnovne zadaće obnovljene Europske socijalne agende ostvariti kroz sedam prioritetnih područja (mladi i djeca, razvoj novih radnih mjesta i stručno usavršavanje, mobilnost radne snage, produženje životnog vijeka i poboljšanje zdravstvene skrbi, borba protiv siromaštva i isključenja određenih društvenih skupina, borba protiv diskriminacije i promicanje ravnopravnosti spolova, pristup uslugama i solidarnost). Agenda također služi kao okvir za pružanje podrške zemljama članicama u reformama mirovinskog sustava i sustava zdravstvene zaštite, borbi protiv siromaštva, pitanjima zapošljavanja i socijalnim pitanjima koja se pojavljuju sa starenjem populacije te u poticanju jednakih mogućnosti i iskorjenjivanju nejednakosti i diskriminacije. Rad na idućoj Socijalnoj agendi je već započeo, a Europska komisija je u proces konzultacija o tome što je potrebno uključila i građane. EU ima važnu ulogu u ulaganju u ljudski kapital. U okviru Europskoga socijalnog fonda za razdoblje od 2007 -2013. godine, dostupno je 77 milijardi eura za širok spektar ciljeva. Oni uključuju poboljšanje prilagodljivosti radnika i poduzeća te olakšavanje pristupa zapošljavanju. Također uključuju borbu protiv diskriminacije i olakšavanje pristupa tržištu rada ugroženim kategorijama stanovništva, poboljšanje sustava obrazovanja i osposobljavanja te izgradnju institucionalnog kapaciteta u slabije razvijenim regijama.

Sustavi socijalne sigurnosti u pojedinačnim zemljama EU-a odražavaju specifične tradicije, socijalne napretke i kulturnu baštinu i regulirani su nacionalnim zakonima. Države članice koordiniraju svoje politike na temelju toga da bi svatko trebao imati pristup socijalnim pogodnostima koje:

- pružaju sigurnost, no čine rad financijski privlačnijim kada god je to moguće;
- osiguravaju mirovine i kvalitetnu zdravstvenu skrb po održivom trošku;
- promiču socijalnu inkluziju i borbu protiv siromaštva.

Kada se osoba preseli u drugu zemlju članicu EU-a, pravo socijalne sigurnosti seli se s njom. Također, EU potiče radnu pokretljivost zbog koristi koje ona donosi pojedincu u pogledu osobnog i stručnog rasta ili razvoja karijere te kao sredstvo usklađivanja vještina s potražnjom.

2.1. Usuglašenost sa EU strategijama i preporukama

“Strategija EU za rast i radna mjesta” ima za cilj povećati stopu zapošljavanja osoba s invaliditetom. Time se također, bavi i “Europska strategija za zapošljavanje” koja od zemalja članica traži da se bore protiv diskriminacije i pomažu osobama s invaliditetom, kako na tržištu rada tako i na radnom mjestu. Osim toga, “Europska strategija za osobe s invaliditetom (2003-2010)” potiče punu i aktivnu integraciju osoba s invaliditetom u društvo te osigurava sredstva za provođenje tih ciljeva u praksi. Ona se koristi kako bi se osiguralo integriranje pitanja osoba s invaliditetom u sve relevantne politike EU. “Mainstreaming” pitanja osoba s invaliditetom, odnosno ravnopravnost osoba s invaliditetom, znači da se pitanja i interesi osoba s invaliditetom ne bi trebali izolirati i zasebno razmatrati, već bi trebali biti ravnopravno uključeni u opće odredbe, zakonodavstvo i društvo u cjelini, tako da se prepoznaju potrebe, kao i doprinos osoba s invaliditetom.

Nastavno na spomenutu strategiju upravo je u toku proces usvajanja Strategije za osobe sa invaliditetom 2010-2020 pod nazivom „A Renewed Commitment to a Barrier-Free Europe“. Izrađen je i Inicijalni Akcijski plan implementacije za period 2010-2015. g.

Ravnopravnost osoba s invaliditetom uključuje analizu relevantnih područja i politika iz perspektive osoba s invaliditetom, s razumijevanjem za različite potrebe osoba s invaliditetom i njihovim uzimanjem u obzir pri razvoju politika. Razni se instrumenti koriste za poticanje potpuno integriranih mjera koje ispunjavaju individualne potrebe osoba s invaliditetom na isti način kao i potrebe osoba bez invaliditeta.

Direktiva Vijeća 2000/78/EZ

Glavna i zadnja legislativna aktivnost EU u odnosu na osobe s invaliditetom jest Direktiva Vijeća 2000/78/EZ, od 27. studenog 2000. kojom se uspostavlja opći okvir za jednaki tretman pri zapošljavanju i radu. Direktiva se odnosi na sve situacije u kojima postoji nedostatak jednakosti tretmana ili mogućnost diskriminacije. Ona dopunjuje odredbe Direktive Vijeća 76/207/EZ od 9. veljače 1976. o implementaciji principa jednakog tretmana žena i muškaraca u pogledu pristupa zapošljavanju, stručnoj izobrazbi i napredovanju, te u pogledu radnih uvjeta. Ovom se Direktivom nadopunjuje princip jednakog tretmana pri zapošljavanju, pri čemu se uzima u obzir rod, neki vidovi koji se odnose na spolnu orijentaciju, vjeru ili uvjerenje, te dob i invaliditet.

Glede pristupa osoba s invaliditetom zapošljavanju, cilj je Direktive uvođenje prilično novih koncepata ili prava (osim za Ujedinjeno Kraljevstvo i u određenoj mjeri skandinavske zemlje) u politike zemalja članica.

Ti koncepti ili prava su sljedeći:

- pravo na razumnu prilagodbu
- obveza razumne prilagodbe
- koncept nerazmjernog opterećenja
- koncept odgovarajućih mjera

Istovremeno, Direktiva naglašava ulogu sudaca i civilnog društva (udruga, socijalnih partnera i nevladinih organizacija) i preporuča obrnuti teret dokazivanja, odstupajući od općeg zakonskog principa. Ovaj pristup izražava politiku koja poklanja više povjerenja pojedincu nego državi, ugovoru ili sporazumu nego zakonu, građanskom sudu nego inspektoratima rada ili upravnim sudovima. Odredbe koje proizlaze iz tih principa odnose se na pitanja zapošljavanja osoba s invaliditetom, ne toliko u smislu postotaka radnih mjesta rezerviranih za zaposlenike s invaliditetom, koliko strogom primjenom prava na jednako postupanje i nediskriminaciju.

Za veliku većinu zemalja članica, jednaki tretman i nediskriminacija bili su temeljni principi prava osoba s invaliditetom na zapošljavanje i obveza svih relevantnih tijela (pružatelja obrazovanja i strukovnog obrazovanja, nacionalnih ili lokalnih javnih službi, transportnih i službi zaduženih za

stambenu politiku, javnih i privatnih poslodavaca). Provođenje tih prava osigurava se obveznim zapošljavanjem u okviru propisanih kvota (kvote, inspekcije, sankcije, odgovarajuće mjere da se omogući ili kompenzira zadovoljavanje prava osoba s invaliditetom na zapošljavanje). Ova „pozitivna diskriminacija“ ili „afirmativna akcija“ se općenito upotpunjuje specifičnim obvezama poslodavaca glede rada (prilagodba radnog procesa ili radnog mjesta). Međutim, važno je napomenuti kako je niz zemalja članica imalo problema u ispravnom prenošenju Direktive u svoje zakonodavstvo.

2.2. Usuglašenost sa nacionalnim strategijama i regulativom

Ustavom Republike Hrvatske (čl. 54) jamči se svakoj osobi pravo na rad, a posebno je naglašena zaštita radnog odnosa za osobe s invaliditetom (čl. 64.)². Izričito zabranjivanje diskriminacije u ostvarivanju prava na rad, na temelju fizičkih ili duševnih poteškoća, dodatno je određeno **Zakonom o radu** (čl. 2)³ te od 2008. godine i **Zakonom o suzbijanju diskriminacije** (čl. 4)⁴. Na temelju najviših ustavnih načela Republike Hrvatske i međunarodnih dokumenata, Hrvatski sabor je 2005. godine donio **Deklaraciju o pravima osoba s invaliditetom**⁵ potvrđujući pravo svih građana da ravnopravno sudjeluju u svim segmentima društva i nesmetano raspolažu svojim zakonskim i ustavnim pravima. Ovaj dokument, osim deklarativnog i simboličkog značaja, prepoznaje i neke stvarne prepreke u ostvarivanju prava osoba s invaliditetom. U području profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i rada, uz načelno naglašavanje prava na rad, slobodan izbor zanimanja, pravedne uvjete rada i jednaku plaću za jednaki rad te osiguranje za slučaj nezaposlenosti, prepoznaje se i potreba promicanja zapošljavanja osoba s invaliditetom u redovitim radnim uvjetima, potreba kreiranja odgovarajućih poreznih mjera, kreditne politike i politike poticaja, nadalje potreba razvoja strategije zapošljavanja osoba s invaliditetom, osiguranje službi profesionalnog usmjeravanja, obučavanja, rehabilitacije i zapošljavanja, prilagođavanja obrazovnog sustava potrebama osoba s invaliditetom te ujednačavanja vrednovanja invaliditeta na način koji će spriječiti moguću diskriminaciju.

Republika Hrvatska je u svoj pravni sustav ugradila niz međunarodnih konvencija, kao i njihovih dodatnih protokola vezanih za područje od posebnog interesa za osobe s invaliditetom. Unutar navedenih dokumenata, za područje rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom važna je odluka iz 2003. godine, kojom se ratificira **Konvencija o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom**⁶, a koju je 1983. godine donijela Međunarodna organizacija rada, kao specijalizirana agencija Ujedinjenih naroda.

Republika Hrvatska je također, sudjelovala u izradi **Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda**, koju je 2007. godine među prvim državama potpisala i ratificirala⁷. **Navedenom se konvencijom** kroz 50 članaka želi unaprijediti, štititi i osigurati punopravno i ravnopravno uživanje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom te poštivanje njihova dostojanstva. Pitanja rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom integralni su dio Konvencije (čl. 27), a uz Konvenciju je usvojen i Fakultativni protokol kojim se uspostavlja sustav pojedinačnih pritužbi za osobe kojima su od strane država povrijeđena prava preuzeta Konvencijom.

Na razini Vijeća Europe, ključni dokument koji usmjerava djelovanje europskih država na ovom području je **Akcijski plan Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. - 2015.** Akcijski plan nudi 15 ključnih smjernica za unaprjeđenje svih temeljnih područja djelovanja od interesa za osobe s invaliditetom, između ostalog, i u području rehabilitacije, stručne naobrazbe i zapošljavanja osoba s invaliditetom.

² Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01 i 55/01), dostupno na <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232289.html>

³ Zakon o radu (NN 38/95, 54/95, 64/95, 17/01, 82/01, 114/03, 142/03, 30/04, 137/04 – proć. tekst, 68/05, 149/09), dostupno na <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/313055.html>

⁴ Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08), <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/340327.html>

⁵ Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom (NN 45/05), dostupno na <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/288434.html>

⁶ Konvencija br. 159 o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, (NN – međunarodni ugovori 11/03), dostupno na http://www.unizg.hr/uredssi/images/datoteke/konvencija_prof_rehabilitacija.pdf

⁷ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda, (NN-Međunarodni dio 06/07) dostupno na <http://www.mobms.hr/media/996/mobmskonvencijaun.txt>

Zagrebačkom deklaracijom iz 2007. godine Hrvatska je službeno prihvatila temeljna načela i strateške ciljeve Akcijskog plana Vijeća Europe. Ovdje izdvojene dokumente treba promatrati kao smjernice u procesu stvaranja i dorade zakonskog i strateškog okvira Republike Hrvatske, uz naglasak važnosti uloge Europske unije (EU), uslijed potrebe prilagodbe zakonodavnog okvira pravnoj stečevini EU, ali i konzultativnih preporuka u ovom području.

Najrelevantniji nacionalni zakon vezan uz ovo područje je **Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom**⁸ jer se njime po prvi put na jednom mjestu objedinjuju pitanja koja proizlaze iz problematike profesionalne rehabilitacije, rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Osim kroz razvoj pravnog okvira, područje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom prepoznato je i u strateškim dokumentima. Na temelju **Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske** (*Joint Assessment of the Employment Policy Priorities - JAP*), pripremljenog u suradnji s Europskom komisijom, a u okviru predpristupne strategije Europske unije za Republiku Hrvatsku na području zapošljavanja i socijalnog uključivanja, donesen je **Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu**. Njime se utvrđuju osnovna načela državne politike zapošljavanja te se utvrđuju odgovornosti i definiraju zadaće nadležnih tijela državne uprave i javnih ustanova u provedbi Plana, uz poticanje njihove međusobne suradnje. Intervencije unutar Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja u smislu motiviranja, obrazovanja i sufinanciranog zapošljavanja usmjerene su izričito i prema osobama s invaliditetom, koje se ističu kao jedna od ranjivih skupina u pogledu razmatranja problematike dugotrajne nezaposlenosti. Određivanje osoba s invaliditetom kao rizične skupine u problematici zapošljavanja, prepoznato je i u **Zajedničkom memorandumu o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske** (*Joint Inclusion Memorandum - JIM*) iz 2007. godine, kojim su Hrvatska i Europska Komisija usuglasile ključne izazove koji stoje na putu unaprjeđenja socijalne zaštite i socijalnog uključivanja te o prioritetima, mjerama i analizama koje treba provesti. Iz tog razloga, ova dva memoranduma treba promatrati kao važnu podlogu u sektoru socijalne politike i zapošljavanja, s relevantnošću za osobe s invaliditetom te sa snažnim utjecajem na određivanje i definiranje nacionalnih smjernica razvoja.

Središnji strateški dokument u ostvarivanju prava osoba s invaliditetom je **Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. – 2015. godine**⁹. Strategija je organizirana u 15 područja djelovanja¹⁰, a područje profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i rada čini jedno od njih. U razradi problema, osim naglaska na rad i zapošljavanje osoba s invaliditetom kao jedno od temeljnih ljudskih prava, Strategija naglašava ekonomsku isplativost aktivnog angažmana u ovom području, s ciljem da osobe s invaliditetom pridonose, a ne samo koriste sredstva državnog proračuna. Strategija sadržava osam mjera u ovom području, s istaknutim nositeljima provedbe, aktivnostima, rokovima i indikatorima provedbe za svaku od njih:

- Provesti evaluaciju primjene postojeće zakonske regulative i aktualne politike u području rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom od strane nezavisnog tijela
- Osigurati mehanizme zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom

⁸ Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02, 33/05), dostupno na www.institutzasigurnost.hr/propisi/P-41.pdf

⁹ Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. – 2015. godine (NN 63/07)

¹⁰ 1. Obitelj, 2. život u zajednici, 3. odgoj i obrazovanje, 4. zdravstvena zaštita, 5. socijalna skrb i mirovinsko osiguranje, 6. stanovanje i mobilnost, 7. profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad, 8. pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja, 9. informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti, 10. sudjelovanje u kulturnom životu, 11. sudjelovanje u političkom i javnom životu, 12. istraživanje i razvoj, 13. rekreacija, razonoda i šport, 14. udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu te 15. međunarodna suradnja.

- Osnovati regionalne centre za profesionalnu rehabilitaciju
- Omogućiti pristup osoba s invaliditetom profesionalnom usmjeravanju (profesionalna orijentacija) bez obzira na životnu dob, obrazovanje i radni status
- Provoditi senzibilizaciju poslodavaca te ih poticati na zapošljavanje osoba s invaliditetom
- Osigurati učinkovite mjere za poticanje samozapošljavanja, odgovarajućih oblika zapošljavanja i zadržavanja zaposlenja osoba s invaliditetom na svim razinama
- Utvrditi modele pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada bez podrške (agencije, zadruge, radionice udruga za osobe s invaliditetom, radni asistent) i osigurati mjere provođenja podrške pri zapošljavanju
- Poticati dodjelu državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom.

U razradi postojećeg nacionalnog zakonodavnog okvira, potrebno je spomenuti i Odluku o osnivanju Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom¹¹ čijim je osnutkom 2000. godine, Vlada dobila savjetodavno i stručno tijelo sa zadaćom upućivanja prijedloga, mišljenja i stručnih obrazloženja u području stanja, zaštite i rehabilitacije osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, te provođenja aktivnosti usmjerenih na njihovu dobrobit. 2007. godine, donesen je **Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom**¹² kojim se uspostavlja Pravobranitelj za osobe s invaliditetom¹³ s funkcijom zaštite, praćenja i promicanja prava i interesa osoba s invaliditetom, na temelju Ustava Republike Hrvatske, međunarodnih ugovora i zakona.

Sukladno Nacionalnoj strategiji, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su izraditi lokalne strategije/programe u svrhu izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, iako bez naznačenog roka do kada su dužni to napraviti.

Strategija Krapinsko-zagorske županije o izjednačavanju mogućnosti za Osobe s invaliditetom(2008-2015) donesena je u travnju 2008. godine temeljem odrednica Nacionalne strategije (N, 63/07, čl. 21.) te Statuta Županije. Strategija Županije slijedi strukturu i sadržaj Nacionalne strategije, a područja djelovanja razrađena su sukladno onima u Nacionalnoj strategiji¹⁴. Očekivani učinak iste je promjena shvaćanja javnosti Krapinsko-zagorske županije prema osobama s invaliditetom s ciljem njihove potpune integracije u društvo. U području djelovanja *Zapošljavanje, rad i profesionalna rehabilitacija* Krapinsko-zagorska županija definirala je ukupno četiri mjere:

- Realizacija mjera i aktivnosti u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
- Sustavno senzibiliziranje poslodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom.
- Osiguravanje stručne pomoći u zapošljavanju OSI
- Suradnja s Fondom za zapošljavanje i rehabilitaciju OSI u cilju sustavnog jačanja kompetencija OSI radi pripreme za potrebe tržišta rada

¹¹ Odluka o osnivanju Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom (NN 102/00, 06/01, 167/03, 23/04)

¹² Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (NN 107/07)

¹³ Internet stranica Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom <http://www.posi.hr/pravobraniteljica.php>

¹⁴ Obitelj i život u zajednici, Odgoj i obrazovanje, Zdravstvena zaštita, Socijalna zaštita, Mobilnost, pristupačnost i stanovanje, Zapošljavanje, rad i profesionalna rehabilitacija, Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja, Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti Sudjelovanje u političkom i javnom životu, kulturi, razonodi i sportu, Civilno društvo

Provedba mjera predviđena je putem 8 aktivnosti:

- osiguravanje zapošljavanja osoba s invaliditetom u Krapinsko-zagorskoj županiji prema odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
- poticanje pružanja organizirane stručne pomoći osobama s invaliditetom u prilagodbi na novu radnu sredinu te poslodavcima u organizaciji radnog procesa i osiguranja uvjeta za rad osoba s invaliditetom
- organiziranje i poticanje organiziranja edukacijskih programa, okruglih stolova, stručnih skupova s poslodavcima u cilju senzibiliziranja za zapošljavanje osoba s invaliditetom
- organizacija različitih obrazovnih programa (tečajevi, radionice, tribine, okrugli stolovi) u cilju upoznavanja poslodavaca s mogućnostima i specifičnostima osoba s invaliditetom
- organizacija i pomoć u organiziranju kampanja za zapošljavanje osoba s invaliditetom i senzibiliziranje poslodavaca korištenjem primjera dobre prakse
- organizacija zajedničkih susreta učenika i studenata s invaliditetom završnih godina s poslodavcima
- organiziranje prigodnog natjecanja za izbor i dodjelu priznanja najboljim poslodavcima
- organizacija i pomoć u organizaciji prezentacije vještina, znanja, sposobnosti i mogućnosti osoba s invaliditetom te potpornih i pristupačnih tehnologija

S obzirom na nedavno usvajanje Strategije razvoja Krapinsko-zagorske županije još uvijek ne postoje službena izvješća o njezinoj provedbi, ali na temelju ispunjenog obrasca za pripremu izvješća o provedbi mjera Nacionalne strategije za 2009. godinu vidljivo je da je za područje rada, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja OSI utrošeno koliko je i bilo planirano.

Kao što je navedeno u *Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. – 2015.* godine pravo na rad i zapošljavanje osoba s invaliditetom jedno je od temeljnih ljudskih prava i onemogućavanje ostvarivanja toga prava predstavlja njihovo kršenje i diskriminaciju. Prema istom dokumentu, profesionalna rehabilitacija predstavlja samo jedan od aspekata cjelovitoga rehabilitacijskog procesa koji još čine pravni, biološki, ekonomski, medicinski, sociološki, psihološki, edukacijski i tehnološki. Iako se primarno odnosi na profesionalni aspekt u rehabilitaciji, profesionalna rehabilitacija nema za cilj samo osposobljavanje osobe s invaliditetom za rad, već je on mnogo složeniji, a u sebi sadrži i radno-socijalnu, kao i širu socijalnu integraciju osobe. Sustav profesionalne rehabilitacije sastoji se od tri uzastopne komponente: profesionalnog usmjeravanja, osposobljavanja za produktivni rad i zapošljavanja.

Isto tako u Nacionalnoj strategiji je navedeno da mjere osiguravanja zapošljivosti i konkurentnosti OSI na tržištu rada treba poduzeti vrlo rano, u razdoblju njihova djetinjstva i mladosti, odnosno stjecanja i utvrđivanja invaliditeta, kada posebnu pozornost treba posvetiti otkrivanju i razvoju njihova intelektualnog i radnog potencijala. S druge strane, invaliditet ne mora nužno biti prisutan od najranije dobi, već se može pojaviti tijekom života pojedinca, a vrlo često je i posljedica rada i događaja u radnoj dobi.

Također, Nacionalna strategija naglašava da od rada osoba s invaliditetom su brojne koristi za društvo u cjelini, no najveća je svakako ekonomska isplativost. Nema tako bogate države koja bi se mogla odreći sredstava (materijalnog doprinosa) što ih svojim radom privređuju osobe s invaliditetom. Cilj je da one postanu stvaratelji, a ne isključivo korisnici sredstava državnog proračuna. Osim toga, radom ovih osoba smanjuju se socijalna i druga davanja, kojima se, ako nisu zaposleni, osigurava njihova egzistencija, pa i zadovoljavanje njihovih specifičnih potreba.

I same osobe s invaliditetom imaju brojne koristi od svojega rada. Primjerice, zaposlene osobe s invaliditetom imaju bolju sliku o sebi i više samopoštovanja i samopouzdanja u odnosu na nezaposlene, društveno su aktivnije, općenito su prilagodljivije na promjene i kompetentnije u svakodnevnom osobnom životu, ekonomski su superiornije, zaposlene osobe s invaliditetom manje poboljšavaju nego nezaposlene i dr.

U Nacionalnoj strategiji je jasno naznačeno da je jedna od najvećih zapreka zapošljavanju osoba s invaliditetom negativan stav društva zasnovan na stereotipima i predrasudama o slabijim radnim potencijalima osoba s invaliditetom. Međutim, pokazuje se da je najbolje sredstvo u otklanjanju spomenutih stereotipa i predrasuda upravo rad ovih osoba. O tome svjedoče rezultati pojedinih istraživanja koja navode da kao razlog zapošljavanja osoba s invaliditetom poslodavci navode upravo dosadašnja iskustva sa zaposlenim osobama s invaliditetom.

Zaključne napomene iz Nacionalne strategije govore o tome da poboljšanje položaja osoba s invaliditetom na tržištu rada ovisi o cijelom nizu čimbenika koji pridonose krajnjem cilju postizanja zapošljavanja takvih osoba. Da bi se ostvario ovaj cilj, neophodno je povezati djelatnosti obrazovanja, zdravstva, civilnog društva i institucija koje djeluju na tržištu rada. Zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom ovisi o poslodavcima, ali i o samim osobama s invaliditetom i njihovoj spremnosti i upornosti kojom će iskoristiti prilike za školovanje i radno osposobljavanje.

3. Problemska analiza

A. Pristup obrazovanju osoba sa invaliditetom

Na području Krapinsko-zagorske županije ukupno 34 ustanove obavljaju djelatnost **osnovnoškolskog obrazovanja** (32 osnovne škole, Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda i Osnovna škola pri Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice). Prema podacima Ureda državne uprave, Službe za društvenu djelatnost od 12.10.2010. na području Krapinsko-zagorske županije u školskoj godini 2010/2011. školuje se 450 učenika po prilagođenom nastavnom programu i 23 učenika po posebnom programu u posebnim razrednim odjelima. U Osnovnoj školi pri Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice školuje se 50 učenika, a u Centru za odgoj i obrazovanje Zajezda 38 učenika s teškoćama u razvoju. Četiri škole imaju posebne razredne odjele sa stručnim kadrom u redovnoj osnovnoj školi (u Gornjoj Stubici, Mariji Bistrici, Oroslavju, Mihovljanu). U Osnovnoj školi pri Specijalnoj bolnici u Krapinskim Toplicama školuju se učenici s teškoćama u razvoju i učenici na medicinskoj rehabilitaciji, a u Centru za odgoj i obrazovanje Zajezda školuju se učenici s mentalnom retardacijom uz utjecajne teškoće u razvoju u dobi od sedme do 21 godine. Centar nastavu organizira za učenike koji putuju ili su na smještaju u Centru.

Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda omogućava učenicima i nastavak obrazovanja u **srednjoškolskoj razini** upisom u programe osposobljavanja za zanimanja pomoćni kuhar, pomoćni vrtlar i pomoćni krojač. U šk. god. 2009./10. u sva tri navedena programa strukovnog osposobljavanja ukupno je upisano 28 učenika, od čega u program za zanimanje pomoćni kuhar 15 učenika, za zanimanje pomoćni vrtlar 10 učenika, te za zanimanje pomoćni krojač 3 učenika. Slobodnih je mjesta u I. razredu bilo 5, u II. 6, te u III. 6 učenika. U obzir je uzet pedagoški standard od maksimalno 15 učenika u pojedinom razrednom odjelu. Ova tri profila jedini su programi srednjoškolskog obrazovanja na području županije koji omogućavaju da učenici i srednju školu polaze po programu primjerenom mogućnostima, uz program pomoćni konobar u Srednjoj školi Zabok koji je međutim rezerviran za upis štíćenica Odgojnog doma Bedekovčina. Prema podacima HZZ PS Krapina u završnom osmom razredu osnovne škole ukupan broj učenika s teškoćama u razvoju za školsku godinu 2009./2010. bio je 105 učenika/ica, od ukupno 1 498 učenika u osmom razredu na području županije, a 118 imalo je veće zdravstvene teškoće. Stoga je jasno da velik dio učenika nastavlja srednjoškolsko obrazovanje u redovnim programima upisom u neku od deset srednjih škola na području županije. Redovne srednje škole na području Krapinsko-zagorske županije nemaju otvorenu mogućnost upisa učenika u prilagođene programe za djecu s teškoćama pa je školski neuspjeh česta posljedica integracije djece s teškoćama u razvoju. Druga je mogućnost upis u neki od prilagođenih programa obrazovanja za zanimanja u srednjoškolskim ustanovama na području Grada Zagreba ili Varaždinske županije što podrazumijeva dnevnu migraciju ili domski smještaj polaznika. Dio učenika i roditelja ne odlučuje se na to zbog straha od odvajanja i rizika koji odvajanje od obitelji za djecu sa sobom nosi, a jedan od problema je i pojava ispisa učenika nakon nekoliko mjeseci zbog nemogućnosti da se prilagode novoj sredini i izazovima. Trenutno se u srednjim školama na području županije školuje 1464 učenika u 1. razredu srednje škole, 1441 učenika u 2. razredu, 1341 učenika u 3. razredu i 950 učenika u 4. razredu. Od ukupno 5196 učenika u srednjim školama **u županiji ukupno je 20 učenika s teškoćama u razvoju** (u programima: autolimar, pomoćni konobar, komercijalist, likovna umjetnost, web dizajn, medijski tehničar, opća gimnazija).¹⁵ Stvarni broj učenika koji imaju teškoće u razvoju u devet redovnih srednjih škola u županiji u školskoj godini 2009/2010. je zapravo nepoznat jer ovisi o želji djece i roditelja da o tome izvijeste. Naime, prilikom upisa, na upisnoj dokumentaciji nije uvijek bilo

¹⁵Prema podacima Ureda državne uprave, Službe za društvenu djelatnost.

vidljivo je li učenik osnovnoškolsko obrazovanje završio prema redovnom ili drugom programu. Broj učenika s invaliditetom (oštećenje lokomotornog sustava, slijepi, oštećenja sluha itd.) u pojedinoj srednjoj školi kreće se od 0 do 6 i to su slučajevi kada roditelji traže suradnju i integraciju, a škole se maksimalno angažiraju da intervencijom u arhitektonskom smislu, organizacijskom, pedagoškom i didaktičkom omoguće što bolje uvjete školovanja.

Stručnu pomoć **profesionalnog usmjeravanja** temeljem timske obrade (primjenom psihologijske i medicinske dijagnostike) u Odsjeku za profesionalno usmjeravanje HZZ PS Krapina mogu dobiti svi učenici osmog razreda koji nastavu pohađaju po prilagođenom ili posebnom programu i učenici sa većim zdravstvenim teškoćama. U razdoblju od siječnja do rujna 2010. na obradi je bilo 213 učenika, napisano je 131 mišljenje za učenike sa zdravstvenim teškoćama radi ostvarivanja prednosti pri upisu i za učenike s teškoćama u razvoju koji pritom imaju direktan upis. Za dio učenika koji su OŠ završili po prilagođenom/posebnom programu savjetuje se, temeljem rezultata testiranja, nastavak u redovnim programima, a za dio u prilagođenim programima. Jedan dio učenika i roditelja ne uvažava savjet i pismeno mišljenje i najčešće, zbog straha od odvajanja, etiketiranja, predrasuda, smanjenih šansi zapošljavanja i slično, zanemaruje preporuku i samostalno odabire upis u željeno obrazovanje. Učenici sa zdravstvenim teškoćama pojavljuju se u završnim razredima osnovnih škola oko 8-10% (prema anketi o profesionalnim namjerama učenika na završetku osnovne škole). Manji dio njih nastavlja obrazovanje u Centru za odgoj i obrazovanje Dubrava, Centru za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj", Centru za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“, Centru za odgoj i obrazovanje Zagreb, Zagorska, u Zagrebu, te Centru za odgoj, obrazovanje i osposobljavanje mladeži Bregana, a veći upisom u neki od 32 trogodišnja ili 26 četverogodišnjih srednjoškolskih programa u deset srednjih škola u sedam gradskih središta u županiji.

Mogućnost nastavka **obrazovanja na studijima** na području županije je ograničena na 5 ustanova pa većina studenata nastavlja obrazovanje izvan županije.

Na području Krapinsko-zagorske županije postoji mogućnost obrazovanja za zanimanja kroz **sustav obrazovanja odraslih**. Aktivno djeluje 11 ustanova i imaju ponudu oko 178 različitih programa osposobljavanja, usavršavanja, stjecanja srednje stručne spreme, prekvalifikacije (oko 15 ustanova) i nude mogućnost stjecanja dodatnih znanja i razvoja kompetencija. Međutim, ovi programi nisu posebno prilagođeni upisu osoba s invaliditetom što predstavlja značajnu teškoću i zapreku obrazovnim aktivnostima u funkciji profesionalne rehabilitacije.

Prema podacima istraživanja „Zapošljivost nezaposlenih osoba s invaliditetom“¹⁶, 77% osoba s invaliditetom koje su sudjelovale u ispitivanju iskazalo je **spremnost na dodatno obrazovanje** radi lakšeg zapošljavanja. U KZZ ne postoji podatak niti do sada provedenih istraživanja o interesu i spremnosti osoba s invaliditetom na dodatno obrazovanje ili/i prekvalifikacije, kao ni uključenosti osoba s invaliditetom u neke oblike obrazovanja kao što je obrazovanje odraslih, srednjoškolsko obrazovanje ili studiji. Hrvatski zavod za zapošljavanje prati motivaciju i spremnost osoba s invaliditetom u evidenciji PS Krapina za uključivanje u programe obrazovanja odraslih primjenom **ankete**. Tijekom kolovoza, rujna i listopada ove godine 458 nezaposlenih osoba iskazalo je želju za uključivanjem u neki oblik osposobljavanja ili usavršavanja, odnosno stjecanja vještina i znanja kako bi se povećala zapošljivost, a među njima i 7 osoba s invaliditetom, što čini 1,5 %. Uzimajući u obzir podatak da je ukupan udio osoba s invaliditetom u evidenciji HZZ PS Krapina 2,4%, to ukazuje na manju spremnost osoba s invaliditetom na stjecanje dodatnih znanja i vještina u odnosu na nezaposlene osobe koje nemaju status osobe s invaliditetom.

¹⁶Skupina autora: **Zapošljivost nezaposlenih osoba s invaliditetom**, Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u Hrvatskoj, Zagreb, 2008.

B. Dostupnost socijalnih usluga usmjerenih na poboljšanje pristupa obrazovanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom

Prema podacima Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb koji su prikupljeni od Centara za socijalnu skrb, a objedinjeni u izvješću «Socijalna slika stanovništva Krapinsko-zagorske županije za 2009. godinu», među pravima u sustavu socijalne skrbi koja se financiraju iz državnog proračuna nalaze se i prava na **osobnu invalidninu i naknadu do zaposlenja**. Broj korisnika osobne invalidnine u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu, povećan je za 4,41% te iznosi 567 korisnika. Korisnicima osobne invalidnine u 2009. godini isplaćeno je ukupno 8.373.859,40 kuna. Pravo na naknadu do zaposlenja ostvarivalo je tijekom 2009. godine 156 korisnika, za što je ukupno utrošeno 552.580,10 kuna.

Spektar socijalnih usluga koje se pružaju na području Krapinsko-zagorske županije, prvenstveno relevantnih za pristup tržištu rada, različit je i namijenjen različitim skupinama korisnika – nezaposlenim osobama s invaliditetom, osobama u procesu obrazovanja, širem krugu osoba s invaliditetom, članovima obitelji, mladima i djeci.

Obiteljski centar Krapinsko-zagorske županije u Krapini organizira Savjetovališta za osobe s invaliditetom, djecu s teškoćama u razvoju i članove njihovih obitelji. U okviru Savjetovališta provode se edukativne radionice s ciljem osobnog rasta i razvoja, kao i svi drugi potrebni oblici savjetovanja: pravno, psihološko, defektološko, obiteljsko, partnersko i roditeljsko. Rad se provodi kroz grupne aktivnosti i individualna savjetovanja, a cilj Savjetovališta je podrška osobama s invaliditetom u cilju ostvarenja njihovih prava te podizanje kvalitete života. Organiziraju se grupe podrške roditeljima djece s teškoćama u razvoju (savjetovanje, pomoć i podrška roditeljima i članovima obitelji djece s teškoćama u razvoju) te radionice za djecu s teškoćama u razvoju (pomoć i podrška djeci s teškoćama u razvoju s ciljem podizanja kvalitete života).

Na području Krapinsko-zagorske županije djeluje **14 udruga osoba s invaliditetom**:

- Udruga invalida Donja Stubica
- Udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata, Krapina
- Udruga ratnih i vojnih invalida Krapinsko-zagorske županije
- Društvo invalida rada Krapina
- Udruga distrofičara Krapina
- Udruga invalida Zlatar
- Društvo multiple skleroze Krapinsko-zagorske županije
- Društvo za pomoć mentalno retardiranim osobama Krapina
- Društvo osoba oštećena sluha Krapina
- Udruga invalida Bedekovčina
- Udruga slijepih Krapinsko-zagorske županije
- Zajednica udruga Hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata, Krapina
- Udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog sindroma, Oroslavje
- Udruga za pomoć osobama s posebnim potrebama Sveta Ana, Lobor.

Udruge **različite socijalne usluge** pružaju u skladu s raspoloživim ljudskim resursima i prostornim kapacitetima te opremom. Potrebe za kompletan rehabilitacijski tretman korisnika s invaliditetom su puno veće, a posebno je problem **stručni kadar**. Problem stručnog osoblja i potkapacitiranost problem je i civilnog sektora i institucija. Prema podacima studije «Mapiranje alternativnih socijalnih usluga/programa po županijama»¹⁷, od svih socijalnih usluga na području Krapinsko-

¹⁷ Škrbić, N. i Japec, L.: **Mapiranje alternativnih socijalnih usluga/programa po županijama**, Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u Hrvatskoj, Zagreb, 2008.

zagorske županije 24,85 % se odnosi na usluge za osobe s invaliditetom. Usluge u zajednici koje se posebno reflektiraju na pristup tržištu rada, a prepoznate su kao nedovoljno zastupljene su usluge rane intervencije, usluge asistenta u nastavi za djecu s teškoćama u razvoju, savjetovanja i rehabilitaciju, usluge radnog terapeuta, usluge logopeda, usluge osobnog asistenta (stalna pomoć i njega u kući), usluge radnog asistenta i druge usluge za uključivanje u radni proces i život u zajednici, usluge specijaliziranog i posebno prilagođenog prijevoza, volonterske usluge te edukacijske aktivnosti.

C. Pristup transportu

Krapinsko-zagorsku županiju karakterizira **raspršenost naselja i loša prometna povezanost**. Upravo nedostatna prometna povezanost sela s većim mjestima osobama lošijeg socio-ekonomskog statusa, kao i onima slabije pokretnima dodatno otežava pristup mnogim ustanovama iz različitih područja života (zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje...).

Vozni park prijevoznika koji obavljaju javni prijevoz na području Krapinsko-zagorske županije nije prilagođen prijevozu osobama s invaliditetom. Tvrtke u svom voznom parku nemaju niti jedno prijevozno sredstvo prilagođeno potrebama osoba s invaliditetom koje sudjeluje u javnom prijevozu. Sva vozila imaju klasičan ulaz u autobus stepenicama te nemaju platformu koja omogućava ulazak osobama s invaliditetom. Također, što se tiče smještaja putnika u vozilu za vrijeme prijevoza, ne postoji prostor za prijevoz osoba s invaliditetom, osim označenih sjedala za tu namjenu.

Nadalje, **u smislu posebnog linijskog prijevoza** za prijevoz osoba kojima je potrebna medicinska njega, trenutno se u registru posebnih linija Krapinsko-zagorske županije ne nalazi niti jedan prijevoznik.

Na području županije ukupno su **tri kombi vozila** za prijevoz osoba s invaliditetom i to dva u vlasništvu udruga za potrebe udruga i njihovih članova i jedno kombi vozilo u vlasništvu Gimnazije Antun Gustav Matoš u Zaboku. Škola vozilo koristi za prijevoz učenika s teškoćama u razvoju na nastavu, a vozač je u radnom odnosu u školi. Vozilo u vlasništvu Udruge invalida Zlatar prilagođeno je za prijevoz osoba s invaliditetom, a koriste ga članovi udruge kao što je i slučaj sa vozilom u vlasništvu Udruge distrofičara Krapina.

Prema podacima Ureda državne uprave, Službe za društvenu djelatnost od 33 osnovne škole s područja Krapinsko-zagorske županije **3 osnovne škole (matične) imaju u cijelosti prilagođen pristup osobama s invaliditetom** (vertikalna podizna platforma, rampa, lift, sanitarni čvor), a 4 škole će to imati uskoro. Naime, dizalo/platformu ima jedna škola, prilazne rampe na ulazu ima 5 škola, prilagođenu širinu vrata 3 škole, prohodnost na više etaže rampama 1 škola, prilagođeni sanitarni čvor 2 škole, vlastiti vozilo s platformom 1 škola.

Udruga invalida Zlatar izradila je «**Vodič kroz Zlatar za osobe s invaliditetom**»¹⁸ u kojemu su prezentirane javne institucije, službe i uredi, sa područja zdravstva, socijalne djelatnosti, obrazovanja i kulture, zatim banke, pošte, sudovi, ugostiteljski i trgovački objekti s aspekta pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Za područje županije te drugih gradova i općina 2006. godine tiskan je «**Vodič za osobe s invaliditetom kroz Krapinsko-zagorsku županiju**»¹⁹. Postojeći podaci o pristupu pojedinim objektima nisu tiskani u alternativnim formatima za osobe s invaliditetom poput uvećanog tiska, brajčnog pisma i slično te ih je potrebno ažurirati.

¹⁸ autori: Marica Mirić, Ratimir Džanić i Davor Brlić, Nakladnici – Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH, Udruga invalida Zlatar, 2008., opseg 38 stranica

¹⁹ nakladnici: Krapinsko-zagorska županija i Zajednica saveza osoba s invaliditetom – SOIH; autori Marica Mirić, dipl. ing, mr. sc. Nenad Marold, dipl. ing., Ratimir Džanić, dipl. ing, opseg 90 stranica

D. Stanje zaposlenosti i nezaposlenosti osoba sa invaliditetom

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku²⁰ područje Krapinsko-zagorske županije ima 142.432 stanovnika, od čega je **18 551 osoba s invaliditetom**. Od ukupnog broja osoba s invaliditetom 13 445 (72,47%) bilo je sasvim pokretnih, a ostali s teškoćama i ograničenja u pokretljivosti (27,53%). U Krapinsko-zagorskoj županiji, u odnosu na druge županije RH, osobe s invaliditetom čine najveći udio u ukupnom stanovništvu županije. Naime, prema podacima «Izvješća o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj» Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo iz siječnja 2010. godine, u Krapinsko-zagorskoj županiji bilo je 20 835 osoba s invaliditetom ili 14,6 % ukupnog stanovništva županije, dok je na razini RH 511 080 osoba s invaliditetom ili oko 11,5 % ukupnog stanovništva RH. Na području Krapinsko-zagorske županije 11 458 ili 55% osoba s invaliditetom je u radno aktivnoj dobi, dok je na razini RH taj udio nešto niži (277005 osoba s invaliditetom ili 54 %).

Analiza stanja zaposlenosti, prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na dan 30.09.2010. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji evidentirano je 41.216 aktivnih stanovnika, od čega se 34 318 odnosi na aktivne osiguranike Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a 6 898 na nezaposlene osobe. U odnosu na rujna 2009. godine aktivno se stanovništvo smanjilo za 0,1%, dok se broj osiguranika MO smanjio za 3,8%. Za usporedbu, na razini RH evidentirano je 1 800 209 aktivnih stanovnika, od čega se 1 510 706 odnosi na aktivne osiguranike Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a 289 503 na nezaposlene osobe. Aktivno se stanovništvo smanjilo za 1,5%, dok se broj osiguranika MO smanjio za 3,7% u odnosu na rujna prethodne godine.

Vezano uz **fluktuaciju aktivnih zaposlenika** prema osnovama osiguranja, krajem rujna 2010. godine prisutan je pad zaposlenih kod pravnih osoba za 1,5% u odnosu na kraj rujna 2009. godine, dok je kod zaposlenih kod fizičkih osoba prisutan pad za 12,7%. Istodobno, zabilježen je pad broja obrtnika za 5,3%, dok je kod individualnih poljoprivrednika došlo do smanjenja za čak 13,3%.

Iz evidencije nezaposlenih HZZ PS Krapina u **2009.** godini ukupno je zaposleno 2588 osoba. Istodobno, u razdoblju od siječnja do prosinca 2009. godine iz evidencije nezaposlenih HZZ PS Krapina **zaposleno je 38 osoba sa invaliditetom**, što čini 1,5 % ukupne populacije zaposlenih osoba s evidencije. U razdoblju od 01. siječnja do 30. rujna **2010.** godine posredovanjem Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje PS Krapina zaposleno je **28 osoba** s invaliditetom što čini 1,1%, ukupne populacije zaposlenih osoba s evidencije. U istom razdoblju na nacionalnoj razini zaposleno je ukupno 607 osoba s invaliditetom, odnosno 0.8% ukupne populacije zaposlenih osoba s evidencije Zavoda.

Prema podacima HZZ PS Krapina iz 2009. godine, osobe s invaliditetom u većini slučajeva **zapošljavane su** na nestručnim, odnosno pomoćnim poslovima primjerice pomoćni kuhar – 7 osoba, radnik na proizvodnoj liniji – 6 osoba, čistačica – 5 osoba, radnik niskogradnje – 3 osobe, pomoćni stolar – 2 osobe, skladišni radnik – 2 osobe, a u zanimanjima pružni radnik, pomoćni podopolagač, šivač, sobarica, kuhinjski radnik i ručni perač automobila po jedna osoba; dok je manji broj osoba sa invaliditetom zaposlen na stručnim (KV; SSS i VŠS) poslovima poput krojitelja tekstila – 3 osobe, knjigoveža – 2 osobe, te na poslovima administrativnog službenika i upravnog pravnika po jedna osoba.

U razdoblju od 01. siječnja do 30. rujna 2010. god., prema podacima HZZ PS Krapina, osobe sa invaliditetom zaposlene su uglavnom u već naprijed spomenutim zanimanjima iako sa različitim udjelima kako slijedi: pomoćni kuhar – 9 osoba, radnik na proizvodnoj liniji – 2 osobe, pomoćni

²⁰Popis stanovništva iz 2001. godine.

bravar, pomoćni stolar, čistačica, sobarica, radnik niskogradnje i armirački radnik – po 1 osoba; te u zanimanjima kuhar – 3 osobe, krojitelj tekstila – 3 osobe i administrator obrade podataka – 1 osoba.

Promatrano **prema spolu**, u navedenom razdoblju, u zapošljavanju osoba s invaliditetom iz evidencije PS Krapina veći je udio muškaraca, kojih je 15 ili 53,6%, dok je zaposlenih žena 13 ili 46,4%. Na nivou RH udio zaposlenih žena sa invaliditetom nešto je manji i iznosi 40,0%.

Prema **dobnoj strukturi**, najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom, u razdoblju od siječnja do rujna 2010. godine, bio je od 25 do 29 godine (10 ili 35,7% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom) te od 20 do 24 godina (7 ili 25,0% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom). Na nivou RH, najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom je u dobnim skupinama od 20 do 24 godine (215 ili 24,9% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom) te od 25 do 29 godina (208 ili 24,1% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom).

Prema **obrazovnoj strukturi**, u navedenom je razdoblju zaposlen najveći broj osoba s invaliditetom sa završenim trogodišnjim srednjoškolskim obrazovanjem, točnije 26 osoba (92,9% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom), dok je po jedna zaposlena osoba sa završenim četverogodišnjim srednjoškolskim obrazovanjem, odnosno sa završenom osnovnom školom. Na nacionalnoj razini, također je najviše zaposlenih osoba s invaliditetom sa završenim trogodišnjim srednjoškolskim obrazovanjem, iako sa manjim udjelom, njih 645 što čini 74,7%.

S obzirom na **dužinu prethodne nezaposlenosti**, najveći broj osoba s invaliditetom, zaposlenih u razdoblju od 01. siječnja do 30. rujna 2010. godine, prije zaposlenja bio je u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje do 9 mjeseci (20 osoba ili 71,5%), dok je na razini RH udio istih iznosio 58,7%. Na nacionalnoj razini najveći broj osoba s invaliditetom zaposlenih iz evidencije nezaposlenih ima do jedne godine radnog iskustva (151 osoba ili 17,5%), a slijede osobe bez radnog iskustva (134 osobe sa udjelom 15,5%).

Najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom ima jednu do dvije godine radnog iskustva (8 osoba ili 28,6% ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom), a potom slijede osobe bez radnog iskustva (7 osoba ili 25,0%). Najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom spada u skupinu osoba s intelektualnim teškoćama (13 ili 31,7%), slijede ih osobe s motoričkim teškoćama (6 ili 14,6%) i osobe s psihičkim i organskim smetnjama (6 ili 14,6%). Prema istom izvoru podataka od ukupno zaposlenih OSI (28) čak 27 ih je zaposleno u kategorijama 'kategorizirana omladina' – 21 osoba s intelektualnim teškoćama i 3 osobe sa s kombiniranim smetnjama. Na nacionalnoj razini najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom pripada skupinama: kategorizirana omladina (643 ili 74,5%) i ostali invalidi 150 ili 17,4%, od čega prema vrsti oštećenja s intelektualnim teškoćama 331 osobe ili 38,3%, sa kombiniranim smetnjama 174 osobe ili 20,2%, te s motoričkim teškoćama 157 osoba ili 18,2%.

Analiza stanja nezaposlenosti, prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, PS Krapina krajem rujna 2010. godine evidentirano je 168 nezaposlenih osoba s invaliditetom, što čini 2,4% ukupne populacije nezaposlenih osoba u Krapinsko-zagorskoj županiji (prema udjelu 5. županija u RH). Na razini RH, u isto vrijeme, bilo je evidentirano 6 126 nezaposlenih osoba sa statusom osobe s invaliditetom (2,1% populacije svih nezaposlenih osoba u evidenciji HZZ-a). Uspoređujući broj nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji HZZ-a PS Krapina od 2006. godine uočava se **porast broja nezaposlenih osoba** 2009. (stopa rasta 108,6%) i 2010. godine (stopa rasta 118,%). Ista tendencija porasta uočava se na razini RH, ali u nešto manjem obimu. Udio nezaposlenih osoba s invaliditetom s područja Krapinsko-zagorske županije u ukupnom broju nezaposlenih osoba s invaliditetom u RH krajem rujna 2010. godine iznosi 2,75%. Najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiran je u Gradu Zagrebu (1 575 ili 25,7% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda), zatim u Osječko-Baranjskoj županiji (696 ili 11,4%),

Zagrebačkoj (470 ili 7,7%) te Splitsko-dalmatinskoj županiji (415 ili 6,8%). Promatrajući broj nezaposlenih osoba s invaliditetom krajem godine u razdoblju od 2006. do 2010. godine, uočavamo trend smanjenja u razdoblju od 2006. do 2008. godine, da bi u 2009. i 2010. godini došlo do povećanja, koje je prisutno i u ukupnoj populaciji nezaposlenih osoba, a kojem je razlog gospodarska kriza.

Prema **dobnoj strukturi**, u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje PS Krapina najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom nalazi se u dobnim skupinama od 20 do 24 godine (45 ili 26,8%) i od 25 do 29 godina (44 ili 26,2% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom). Na nacionalnoj razini, u navedene dvije dobne skupine nalazi se također najveći broj nezaposlenih osoba sa invaliditetom, iako sa manjim udjelima. U dobnj skupini od 20 do 24 godine nalazi se 983 ili 16,0% nezaposlenih osoba sa invaliditetom, a u skupini od 25 do 29 godina nalazi se 952 ili 15,5% nezaposlenih osoba sa invaliditetom

Prema **vrsti invaliditeta** najveći je broj nezaposlenih osoba u evidenciji PS Krapina s intelektualnim teškoćama (70 ili 41,7%), zatim osoba s kombiniranim smetnjama (35 ili 20,8%), te s motoričkim teškoćama (23 osobe ili 13,7%). Slična struktura nezaposlenih OSI je i prema evidenciji HZZ na nacionalnoj razini gdje su također u najvećem broju nezaposlene osobe s intelektualnim teškoćama (2066 ili 33,7%), zatim osobe s motoričkim teškoćama (1 303 ili 21,3%) te osobe s kombiniranim smetnjama (1 261 ili 20,6%).

Prema **spolu**, na nacionalnoj razini najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda su muškarci (3 482 ili 56,8%). Također i u KZZ u većini su muškarci (94 osobe ili 56%) dok je žena 74 ili 44%.

Prema **razini obrazovanja nezaposlenih** osoba s invaliditetom najveći broj, njih 133 ili 79,2%, ima završenu SŠ za zanimanja do 3 god. i školu za KV i VKV radnike, prema udjelu među nezaposlenima slijede OSI sa završenom SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina, njih 20 ili 11,9%, dok je 12 nezaposlenih završilo osnovnu školu. Također su 2 OSI sa završenom gimnazijom te jedna OSI bez OŠ odnosno sa nezavršenom osnovnom školom u evidenciji HZZ PS Krapina od 30.09. 2010. godine. Ovi podaci za Krapinsko-zagorsku županiju u skladu su s nacionalnim podacima jer i na nacionalnoj razini najveći broj nezaposlenih OSI ima završenu trogodišnju srednju školu. Nezaposlene osobe s invaliditetom najvećim dijelom su srednjoškolskog obrazovanja (4 903 ili 80,0%) od čega je 4 010 osoba završilo trogodišnju srednju školu, a 821 nezaposlena osoba s invaliditetom ima završenu četverogodišnju srednju školu, dok je 855 OSI ili 14,0% sa završenom osnovnom školom.

Prema godinama **radnoga staža**, među nezaposlenima OSI u PS Krapina najviše je onih koji uopće nemaju radnog staža (43,5%). Od onih koji imaju radno iskustvo, najveći broj osoba ima do 1 godine radnog staža (20,8%). Upravo nedostatak radnog iskustva predstavlja jednu od najvećih poteškoća prilikom njihovog zapošljavanja na otvorenom tržištu rada. Slična struktura nezaposlenih OSI je i na nacionalnoj razini gdje su također u najvećem broju nezaposlene osobe bez radnog staža (38,3%), a slijede OSI sa do jedne godine iskustva sa udjelom od 15,2%. Najveći broj osoba s invaliditetom iz evidencije PS Krapina je dugotrajno nezaposlen (duže od 1 godine), točnije njih 95 ili 56,%, dok je na nacionalnoj razini udio dugotrajno nezaposlenih OSI još i veći i iznosi 68,9%.

Postojeće **mjere i aktivnosti usmjerene na poboljšanje pristupa tržištu** rada općenito su strukturirane kroz usluge koje pružaju relevantne državne, javne institucije, regionalne/lokalne institucije i socijalni partneri. Hrvatski zavod za zapošljavanje kao javna ustanova u okviru temeljnih funkcija provodi djelatnost posredovanja pri zapošljavanju, materijalno pravne zaštite, profesionalnog usmjeravanja i rehabilitacije te provodi mjere iz aktivne politike zapošljavanja. Područna služba Krapina vodi evidenciju nezaposlenih osoba u okviru koje se osobe s invaliditetom

pojavljuju kao ciljana skupina kojoj su usmjerene i neke specifične aktivnosti s ciljem pripreme za zapošljavanje (individualna savjetovanja, pomoć u izradi plana traženja posla, profesionalno usmjeravanje, profesionalno informiranje, pomoć u samoprocjeni profesionalnih interesa i kompetencija, grupna savjetovanja/radionice: „Kako tražiti posao“, „Kako se predstaviti poslodavcu“, „Metode samoprocjene“, radionice za dugotrajno nezaposlene osobe „Kako povećati zapošljivost“, radionice za osobe s invaliditetom „Prepoznamo potencijale i kreativnost“, radionice o stručnim osposobljavanjima „Važnost cjeloživotnog obrazovanja“, psihologijsko profesionalno savjetovanje temeljem psihologijske i medicinske dijagnostike, procjena preostale radne sposobnosti, uključivanje u obrazovanje i rehabilitaciju.

Mogućnost **profesionalnog usmjeravanja** za osobe s invaliditetom u Krapinsko-zagorskoj županiji ostvaruje se u Odsjeku profesionalnog usmjeravanja i obrazovanja u Područnoj službi HZZ-a. Uzimajući u obzir podatke od 2003. godine nadalje broj korisnika je različit:

- 2003. godina – uključeno 173 učenika VIII razreda OŠ sa zdravstvenim i psihofizičkim teškoćama, te 112 nezaposlenih osoba s invaliditetom i osoba s faktorima otežane zapošljivosti (OFOZ)
- 2004. godina – uključeno 107 učenika, te 82 nezaposlene osoba s invaliditetom i OFOZ
- 2005. godina – uključeno 207 učenika te, 46 nezaposlenih osoba s invaliditetom i OFOZ
- 2006. godina – uključeno 169 učenika te, 41 nezaposlena osoba s invaliditetom i OFOZ
- 2007. godina – uključeno 220 učenika te, 46 nezaposlenih osoba s invaliditetom i OFOZ
- 2008. godina – uključeno 152 učenika te, 91 nezaposlena osoba s invaliditetom i OFOZ
- 2009. godina – uključeno 139 učenika te, 84 nezaposlenih osoba s invaliditetom i OFOZ
- tijekom prvih 6. mj. 2010. – uključen 201 učenik sa zdravstvenim i psihofizičkim poteškoćama

Posredovanjem Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje do 30. lipnja 2010. godine mjerama aktivne politike zapošljavanja u RH obuhvaćeno je 256 osoba s invaliditetom: kroz potpore sufinanciranja zapošljavanja zaposleno je 25 osoba s invaliditetom, od čega 21 osoba putem mjere 4 - Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba. U potpore financiranja obrazovanja prema potrebama tržišta rada uključene su 64 osobe s invaliditetom dok je za 3 osobe s invaliditetom sufinancirano obrazovanje za poznatog poslodavca. Kroz program javnih radova do 30. lipnja 2010. godine zaposlene su 162 osobe s invaliditetom dok su za 2 osobe s invaliditetom osigurane potpore za samozapošljavanje. U PS Krapina je 2010. godine kroz potpore sufinanciranja zapošljavanja zaposlena 1 osoba s invaliditetom, dok su 4 osobe zaposlene na javnim radovima.

Prema podacima o korištenju poticaja Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje iznesenim u «izvješću o studiji»²¹, unatoč relativno slabom poznavanju **mogućnosti korištenja poticaja od strane poslodavaca**, u 2009. godini prisutan je relativno velik broj zaprimljenih i obrađenih zahtjeva od strane Fonda. U 2009. godini u RH isplaćeni su poticaji za ukupno 2 437 osoba s invaliditetom od čega je 90 osoba s invaliditetom ili 3,7% zaposleno kod poslodavaca na području Krapinsko-zagorske županije, pri čemu je udio žena znatno veći i iznosi 72,2% . Od 391 poslodavca kojima su u 2009. godini isplaćeni poticaji za zapošljavanje osoba s invaliditetom, 12 poslodavaca odnosno njih 3,1% je s područja Krapinsko-zagorske županije.

U KZZ ne postoje istraživanja o **stavovima poslodavaca** prema zapošljavanju osoba s invaliditetom. S područja KZZ nije bilo poslodavaca koji su se kandidirali za nagradu „Poslodavac godine za osobe s invaliditetom“, projekt koji se provodi već tri godine, a pokrenut je u sklopu UNDP-ovog projekta „Pravo na život u zajednici: Socijalna uključenost i osobe s invaliditetom“.Kvalitativne analize socijalnih kontakata osoba s invaliditetom i savjetnika za zapošljavanje s poslodavcima

²¹Projekt: **Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada**, Nacrt studije, Zagreb, 2010.

govore u prilog nedovoljne senzibiliziranosti poslodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom i nedovoljne informiranosti poslodavaca o mogućnostima i radnim kompetencijama osoba s invaliditetom, beneficijama i potporama koje se mogu koristiti pri zapošljavanju osoba s invaliditetom. Poslodavci često upućuju prigovore na složenu proceduru kod korištenja poticaja, što odbija poslodavce te niti ne ulaze u taj postupak (iako ponekad i zaista zapošljavaju osobu s invaliditetom). Isto tako, poslodavci često misle kako nemaju radna mjesta na kojima bi mogle raditi osobe s invaliditetom, odnosno u uvjerenju su kako je potrebno neko posebno radno mjesto ili neka velika i zahtjevna prilagodba radnog mjesta. Zapažena je i bojazan poslodavaca da je osobama s invaliditetom potrebna dodatna podrška u radu kao što se i boje kako će na zapošljavanje osobe s invaliditetom reagirati ostali zaposlenici. U suradnji Ateliera Varga, Obrtničke komore Krapinsko-zagorske županije i HZZ-a PS Krapina periodično se organiziraju motivacijske radionice za razvoj kreativnosti za nezaposlene osobe s invaliditetom te kao promocija mogućnosti uključivanja osoba s invaliditetom u rad putem primjera dobre prakse poslodavaca koji zapošljava osobe s invaliditetom. Radionice se organiziraju u prostoru poslodavca Atelier Varga ili HZZ-a PS Krapina prigodom Sajma poslova, Dana osoba s invaliditetom i sličnih manifestacija.

Nedovoljno je promoviranje modela socijalnog poduzetništva, kao jednog od modela koji može olakšati rješavanje ne samo pitanje zapošljavanja marginaliziranih grupa nego i ostalih problema važnih za zajednicu. Naime, socijalno poduzetništvo se definira kao poslovni pothvat čiji su ciljevi prvenstveno socijalnog karaktera. Socijalno poduzetništvo je i način poticanja pozitivnih promjena u društvu i socijalne inkluzije odnosno podrška ekonomskom osnaživanju socijalno ugroženih skupina, a na području Krapinsko zagorske županije nema takvih modela.

E. Trendovi tržišta rada u županiji koji utječu na zapošljavanje osoba s invaliditetom

Krapinsko-zagorska Županija, mjerena iznosom BDP-a po stanovniku, spada među gospodarski srednje razvijena područja u Republici Hrvatskoj. Prema podacima DZS-a (2007. g.), od 21 jedinice regionalne samouprave KZZ zauzima 16. mjesto. Tako, bruto društveni proizvod po stanovniku iznosi €7 144 što je za 26% manje od prosjeka RH koji iznosi €9 656.

Negativan trend ukupne gospodarske aktivnosti započeo 2008. godine prisutan je u značajnoj mjeri i u 2009. i 2010. godini. Produbljenje gospodarske krize i okruženje puno neizvjesnosti, utjecalo je da je i 2010. godina bila iznimno teška za gospodarstvo. Teški uvjeti poslovanja utjecali su na financijske rezultate poduzetnika Krapinsko-zagorske županije, koji se očituju u padu prihoda i rashoda, povećanju gubitaka te smanjenju dobiti, investicija i broja zaposlenih. U prvih devet mjeseci 2010. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji poslovalo je 1 442 aktivna poduzetnika koji su zapošljavali ukupno 17 208 osoba. Promatrajući isto razdoblje 2009. godine i dalje se nastavljaju negativna kretanja što upućuje i na znatno lošiji financijski rezultat u odnosu na devetomjesečno razdoblje 2009. godine.

Djelatnost koja određuje kretanja na razini ukupnog gospodarstva Krapinsko – zagorske županije je **prerađivačka industrija** koja ostvaruje 42,28% ukupnog županijskog prihoda i zapošljava 47,86% ukupno zaposlenih u pravnim osobama u prvih devet mjeseci 2010. godine.²² Unutar te djelatnosti u prvih devet mjeseci 2010. godine poslovalo je 294 poduzetnika koji su zapošljavali 8 235 osoba. Najznačajnije djelatnosti unutar prerađivačke industrije su proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda, proizvodnja tekstila i tekstilnih proizvoda te proizvodnja prehrambenih proizvoda. Druga djelatnost po redu prema veličini prihoda je trgovina na veliko i malo te sa znatno manjim udjelom slijede građevinarstvo i prijevoz, skladištenje i veze.

Tijekom prvih deset mjeseci 2010. godine gospodarstvenici Krapinsko-zagorske županije izvezli su roba i usluga u iznosu od 318,1 mil. USD, što je povećanje od 4,61% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok je udio izvoza županije u ukupnom izvozu Republike Hrvatske 3,29%. Istovremeno je uvoz proizvoda i usluga u prvih deset mjeseci 2010. ostvaren u iznosu od 255,7 mil. USD što je za 2,51% manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Takvim kretanjem robne razmjene **ostvaren je pozitivan vanjskotrgovinski saldo** u iznosu od 62,4 mil. USD.

Tradicionalno najznačajnija vanjskotrgovinska tržišta za proizvode i usluge Krapinsko-zagorske županije su zemlje EU, kako je na tom velikom tržištu došlo do oporavka gospodarskih aktivnosti, tako možemo objasniti ova kretanja u robnoj razmjeni naše županije. Međutim smanjenje uvoza u odnosu na isto razdoblje prošle godine i dalje pokazuje jedan odraz smanjene domaće potrošnje.

Prema podacima FINA-e, **prosječna mjesečna neto plaća** u Krapinsko – zagorskoj županiji u prvih devet mjeseci 2010. godine iznosila je 3.761,00 kunu, što je za 17,2% manje od prosjeka Republike Hrvatske koja je u istom razdoblju iznosila 4.542,00 kune.

Financijske izvještaje za 2009. godinu u KZZ predalo je 1 523 pravnih osoba, obveznica poreza na dobit, koje su zapošljavale 17 813 djelatnika što je 2,2% manje nego godinu ranije. Osnovna je karakteristika za 2009. godinu velik broj poduzetnika koji posluju s gubitkom, gotovo svaki treći. Od ukupno 1 523 poduzetnika 545 poslovalo je s gubitkom, dok je 978 poduzetnika poslovalo s dobiti. Uspoređujući 2008. g. Krapinsko-zagorska županija jedna je od samo tri županije gdje su gubici smanjeni i to za 43,2%.

²²Podaci HGK ŽK Krapina

Prema **obrtnom registru** Hrvatske obrtničke komore - Obrtničke komore Krapinsko-zagorske županije na dan 30.09.2010. evidentira 2 889 aktivnih obrta što je za 6,7% manje u odnosu na dan 31.09.2009. Analizirajući aktivne obrte prema glavnoj djelatnosti, odnosno cehovskom ustroju, dolazimo do slijedećih podataka: najveće smanjenje broja obrta od 32,8% bilježe obrti tekstilne djelatnosti, slijedi pad broja obrta u trgovini za 19,8%, zatim broja obrta u graditeljstvu za 17,0%, te obrta prijevoznike djelatnosti za 16,1%. Istodobno, tradicijski i umjetnički obrti bilježe porast za 4,7%, a obrti proizvodnih djelatnosti za 3,1%. Sukladno navedenim podacima obrtnog registra (prema djelatnostima) aktivnih obrta vidljivo je da su najrazvijenije uslužne djelatnosti (30,3%), zatim proizvodne djelatnosti (19,6%), djelatnosti trgovine i ugostiteljstva (11,6%), prijevoz (9,9%), građevinarstvo (8,9%), te frizeri (5,0%).

Povećanje broja nezaposlenih i istodobno smanjenje broja zaposlenih osoba utjecalo je na **povećanje stope registrirane nezaposlenosti**. Stopa nezaposlenosti krajem rujna 2010. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji iznosila je 16,7%, što je povećanje stope za 2,0% u odnosu na stanje krajem prosinca 2009. godine, te povećanje za 3,1% u odnosu na rujna 2009. godine. Ukupno povećanje nezaposlenosti rezultiralo je većim priljevom u registriranu nezaposlenost od odljeva iz nezaposlenosti. Naime, u razdoblju od siječnja do rujna 2009. godine u evidenciju nezaposlenih u Republici Hrvatskoj prijavilo se 199 657 osoba, što je 7,1% više nego u istom razdoblju prošle godine. U istom razdoblju 2010. godine u PS Krapina evidentirano je ukupno 5481 novoprijavljenih osoba što je za 11,8% više u odnosu na isti period prošle godine.

Više od polovine novoprijavljenih osoba (67,0%) i nadalje dolazi direktno iz radnog odnosa i njihov udio manji je za 4,4% u odnosu na razdoblje od siječnja do rujna 2009. godine. U razdoblju od siječnja do rujna 2010. godine poslodavci s područja koje pokriva Područna služba Krapina prijavili su ukupno 1859 potreba za zaposlenicima što je za 1,0% više od broja prijavljenih potreba u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. Istodobno, broj prijavljenih potreba na neodređeno vrijeme je u padu za 21,8% i njihov udio iznosi 30,0%, dok je u navedenom razdoblju u 2009. godini isti iznosio 38,7%.

Prema djelatnosti, glavninu potreba za zaposlenicima u razdoblju od siječnja do rujna prijavile su: prerađivačka industrija 435 zaposlenika (23,4%), obrazovanje 349 zaposlenika (18,8%), trgovina na veliko i malo 223 zaposlenika (12,0%), građevinarstvo 193 zaposlenika (10,4%), djelomično pružanje smještaja, pripreme i usluživanje hrane 165 zaposlenika (8,9%), djelovanje zdravstvene zaštite i socijalne skrbi 164 zaposlenika (8,8%), administrativna pomoć i pomoćne uslužne djelatnosti 70 zaposlenika (3,8%).

Najtraženija zanimanja prema prijavljenim potrebama u razdoblju od siječnja do rujna 2010. god. bila su: konobar (132), prodavač (111), šivač (104), radnik na proizvodnoj liniji (74), čistačica (64), vrtlarski radnik (53), kuhar (49), zidar (48), blagajnik (37), medicinska sestra (30), vozač teretnog vozila (25), obučarski radnik (25), kovinotokar (23), radnik visokogradnje (23), komercijalni službenik (21), učitelj njemačkog jezika (20), šivač gornjišta obuće (20), razredni učitelj (19), učitelj engleskog jezika (19), radnik niskogradnje (19).

Sljedeći problem prepoznat u županijskoj Strategiji je **nesklad između ponude na tržištu rada i potražnje nove ekonomije u nastajanju**. Praksa je pokazala, da unatoč evidentiranom broju nezaposlenih osoba, imamo i poslodavce koji teško uspijevaju pronaći odgovarajućeg zaposlenika iz razloga nedostatka traženog zanimanja odnosno posjedovanja određenih znanja i vještina. Analizirajući s pozicije ponude kandidata za posao, brojni profili, posebice s visokoškolskim obrazovanjem na području Krapinsko-zagorske županije mogu se smatrati deficitarnim i nije rijedak slučaj da Hrvatski zavod za zapošljavanje Područna služba Krapina nije u mogućnosti odgovoriti na potrebe poslodavaca ponudom prikladnog kadra, jer u evidenciji nema osoba traženog profila.

Kako bi što kvalitetnije odgovorili na zahtjeve poslodavaca, HZZ s pridruženim partnerima (Gospodarskom komorom, Obrtničkom komorom i Udrugom poslodavaca) svake godine provodi **Anketu poslodavaca** s ciljem usklađivanja ponude i potražnje radne snage te prikupljanja podataka o potrebama u pogledu zanimanja, znanja i vještina traženih kod radnika. Anketama koje su provedene 2008., 2009. i 2010. godine, iskazane su poteškoće poslodavaca pri zapošljavanju prije svega ugostiteljskih zanimanja (konobar, kuhar), tekstilnih zanimanja (tekstilni tehničari, šivači), kao i obrtničkih zanimanja zidar, tesar, bravar i armirač, koja se redovito iskazuju kao deficitarna, dok se poteškoće pri zapošljavanju kadra sa visokom stručnom spremom prvenstveno iskazuju u nedostatku profesora i učitelja stranih jezika – engleskog i njemačkog, zatim diplomiranih inženjera (građevinarstva, strojarstva i elektrotehnike), te doktora medicine. Navedenim anketama utvrđena je također i potreba za izobrazbom već zaposlenih radnika za rad na računalu, te dodatnom izobrazbom vještina timske suradnje i komunikacije kao i vještina ophođenja s klijentima.

Stavovi OSI prema tržištu rada

Na području Krapinsko-zagorske županije 11 458 ili 55% osoba s invaliditetom je u radno aktivnoj dobi.²³ No, relativno **malen broj osoba s invaliditetom (168 osoba krajem rujna 2010.) aktivno pristupa tržištu rada** na način da su se prijavili HZZ-u PS Krapina, dakle ustanovi koja se bavi posredovanjem pri zapošljavanju i pripremom kandidata za zapošljavanje u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Iz svakodnevnog rada savjetnika za zapošljavanje s nezaposlenim osobama s invaliditetom na području PS Krapina generirali su se zaključci da su **stavovi OSI prema** tržištu rada i obrazovanju različiti i da svakoj osobi treba pristupiti na individualan način u podršci i pripremi za zapošljavanje. Međutim, može se izdvojiti nekoliko različitih pristupa: jedan dio kandidata aktivno nastoji naći i stvoriti šanse za posao, drugi dio kandidata želi zaposlenje i financijsku stabilnost/samostalnost, ali je u tom smislu pasivan i pesimističan dok treći dio osoba u evidenciji nezaposlenih zapravo ne traži niti prihvaća posao već se veže za stečeni status i prava iz sustava socijalne skrbi.

Faktori otežanog zapošljavanja osoba s invaliditetom su suficitarnost stečenih zvanja, nedostatak radnog iskustva, nedostatak znanja i vještina za otvoreno tržište rada i dugotrajna nezaposlenost. Ti faktori također utječu na formiranje stavova osoba s invaliditetom. Pasivni oblici traženja posla, nepostojanje samoinicijative, naučena bespomoćnost, nisko samopoštovanje, samopouzdanje i motivacija, potreba za pomoći pri uvođenju u posao i tijekom rada te strah od gubitka prava iz sustava socijalne skrbi, čimbenici su koji utječu na nisku zapošljivost osoba s invaliditetom. Članovi udruga osoba s invaliditetom i sami prepoznaju kao ograničavajući faktor **psihološke barijere** koje je potrebno otkloniti, strah od neizvjesnosti, strah od gubitka stečenog statusa i osjećaj nesigurnosti, neizvjesnosti itd., a jednako tako prepoznaju potrebu za osnaživanjem i potporom kroz usluge koje pružaju ustanove i nevladine organizacije.

Na stavove osoba s invaliditetom veliki utjecaj ima **obiteljska sredina**, prvenstveno roditelji. Stoga su roditelji, koji imaju realan stav i zainteresirani su za socijalno uključivanje i integraciju djece s teškoćama u razvoju u predškolski i školski sustav obrazovanja i kasnije u zapošljavanje, velika pomoć i pokretačka snaga u svim aktivnostima na integraciji osoba s invaliditetom u tržište rada. Kada to nije slučaj, nastaju teškoće i propusti, pa je vrijedno i osmisliti aktivnosti koje će utjecati i na stavove roditelja. Roditelji djece s teškoćama u razvoju koja se školuju po prilagođenom ili posebnom nastavnom programu, prema podacima HZZ-a u postupku profesionalnog savjetovanja, problem vide u nedostatku pomoćnih srednjoškolskih programa, preporučenim obrazovnim

²³ «Izvjješća o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj» Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo iz siječnja, 2010. godine

programima koji nisu konkurentni na tržištu rada, nedostatku mogućnosti izbora većeg broja obrazovnih programa, nedostatku Centra za profesionalnu rehabilitaciju, nedostatku prilagođenih radnih mjesta za osobe s invaliditetom, nedostatnom provođenju zapošljavanja po kvotnom sustavu te arhitektonskim barijerama i prometnoj nepovezanosti. Dio roditelja odlučuje se za smještaj u odgojno obrazovne centre za djecu s teškoćama u razvoju. Najveći problem je što još uvijek ima **roditelja koji se srame teškoća** svog djeteta te ne žele djecu integrirati u bilo koji segment društva. Kod mladih osoba s invaliditetom ili teškoćama primjećuje se želja za radom, ali i prezaštitnički stav i utjecaj roditelja koji se suprotstavljaju mogućnosti zapošljavanja zbog straha od neuspjeha u radnoj sredini i još važnije, gubitka nekih prava i potpora iz sustava socijalne skrbi.

3.1. Zaključci problemske analize

Projekt “Promicanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom u tržište rada” koji se provodi u okviru IPA Komponente IV – Razvoj ljudskih potencijala, Programa Europske unije za Hrvatsku omogućio je izradu ovoga Akcijskog plana te će na taj način pridonijeti povećanju zapošljavanja osoba s invaliditetom i pomoći im u pristupu tržištu rada na području Krapinsko-zagorske županije.

Svrha Akcijskoga plana je pomoći u osmišljavanju i planiranju programa/projekata koji imaju za cilj povećati zapošljavanje osoba s invaliditetom u razdoblju od 2011. do 2013. godine u svim jedinicama regionalne i lokalne samouprave, Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, gospodarskoj i obrtničkoj komori, udrugama osoba s invaliditetom i drugim organizacijama na području Krapinsko-zagorske županije.

Zaključci problemske analize prikazani su u problemskoj matrici:

PROBLEMSKA MATRICA

KLJUČNI PROBLEMI OSI U VEZI SA SUDJELOVANJEM NA TRŽIŠTU RADA	POKAZATELJI PROBLEMA	UZROCI	MOGUĆA RJEŠENJA
Ne postoje sveobuhvatni podaci o osobama s invaliditetom i podaci relevantni za podršku, razvoj i zapošljavanje osoba s invaliditetom na jednom mjestu i ne vode se sustavno	Nemogućnost individualiziranja pristupa u zapošljavanju i ostvarivanju drugih prava	Odvojenost sustava podrške za OSI i nedostatak koordinacije institucija i usuglašavanja podataka	Uspostaviti međusobnu koordinaciju sustava te sistematiziranje i objedinjavanje podataka o osobama s invaliditetom kako bi se mogle dogoditi konkretne pozitivne promjene u kvaliteti života osoba s invaliditetom
Prema analizi stanja relativno mali broj osoba s invaliditetom aktivno traži posao na otvorenom tržištu rada i prijavljuje se u evidenciju nezaposlenih osoba	Mali broj OSI je prijavljen na HZZ PS Krapina	Niska razina informacija i znanja OSI o poticajima za zapošljavanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, strah od gubitka određenih socijalnih prava	Potrebno je poboljšati pripremljenost osoba s invaliditetom za pristup tržištu rada, raditi na podizanju razine svijesti o potrebi zapošljavanja osoba s invaliditetom te povećati motiviranost osoba s invaliditetom za uključivanje na tržište rada

<p>Nedovoljan broj poslodavaca zapošljava osobe s invaliditetom</p>	<p>Odnos broja prijavljenih slobodnih radnih mjesta i zaposlenih OSI pokazuje da poslodavci još uvijek u vrlo maloj mjeri žele zapošljivati OSI</p>	<p>Predrasude prema radnim sposobnostima OSI i nepoznavanje sustava podrške zapošljavanju OSI</p>	<p>Potrebno je raditi na senzibiliziranju poslodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom, informiranju o poticajima dostupnim za zapošljavanje osoba s invaliditetom te olakšati integraciju osoba s invaliditetom u radni proces i radnu okolinu pružanjem organizirane mobilne stručne podrške</p>
<p>Nedovoljna mobilnost osoba s invaliditetom utječe negativno na njihovu mogućnost putovanja na posao i ostvarivanju različitih socijalnih prava</p>	<p>Prema podacima o osobama s invaliditetom u KZZ najčešća su oštećenja lokomotornog sustava, upravo iz tog razloga, potrebno je povećanje mobilnosti osoba s invaliditetom i pristupu pojedinim institucijama</p>	<p>Nepostojanje sustava/mreže različitih vrsta prijevoza za osobe s invaliditetom. Prijevoz OSI se isključivo promatra sa socijalnog ili zdravstvenog stajališta, a ne i s gospodarskog</p>	<p>Uspostaviti sustav javnog prijevoza za OSI, te utjecati na prijevoznike da prilagode vozni park prijevozu osoba s invaliditetom. Potrebna je i prilagodba javne infrastrukture osobama s invaliditetom</p>
<p>Osobe s invaliditetom kao potencijalni posloprimci često imaju neadekvatnu stručnu spremu u odnosu na potražnju na tržištu rada</p>	<p>Struktura obrazovanja OSI koji su prijavljeni na tržište rada</p>	<p>Predrasude prema obrazovnim i radnim sposobnostima OSI, strah roditelja od gubitka određenih socijalnih prava u slučaju dugotrajnijeg školovanja i zapošljavanja OSI, nedovoljno razrađen sustav stipendiranja obrazovanja OSI (djece, mladih i odraslih).</p>	<p>Potrebno je poticati OSI, ali i senzibilizirati učitelje i roditelje u svim srednjim školama na području županije za raznovrsniji upis i prijem OSI u srednje škole koje omogućavaju upis na fakultet te poticati cjeloživotno učenje i razvoj kompetencija. Potrebno je programe obrazovanja odraslih i njihovu izvedbu učiniti pristupačnima i omogućiti adekvatnu podršku osobama s invaliditetom uvažavajući procjene potreba poslodavaca na lokalnom tržištu</p>

<p>Svi pružatelji usluga potkapacitirani su s obzirom na stručni kadar i opremu. Nedostaje i osnovna infrastruktura potrebna za poticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom: Centri za profesionalnu rehabilitaciju, nedostatak prilagođenih radnih mjesta za osobe sa invaliditetom, te dostupnost osobnih asistenata</p>	<p>Podaci prikupljeni tokom analize od strane različitih dionika ukazuju na potkapacitiranost i raspršenost kadrova u različitim institucijama</p>	<p>Nedostatak koordinacije i integriranosti usluga za OSI</p>	<p>rada Potrebno poticati razvoj volonterstva u civilnom sektoru, te utjecati na razvoj socijalnog poduzetništva. Nadalje, potrebno je investirati u potrebnu opremu i kadar za osnivanje Centra za profesionalnu rehabilitaciju, te promovirati poticaje za prilagodbe radnih mjesta</p>
---	--	---	---

4. Ciljevi

4.1. Opći cilj

Opći je cilj ovoga Akcijskog plana promicanje socijalne uključenosti osoba s invaliditetom putem njihove integracije u tržište rada promovirajući i potičući pritom zapošljavanje osoba s invaliditetom na regionalnoj razini, uvažavajući partnerski pristup, kroz razvoj i provedbu aktivne politike tržišta rada.

4.2. Specifični ciljevi

- 1. Ojačati kapacitete institucija i udruga koje rade sa OSI u cilju integracije i bolje koordinacije usluga**
- 2. Jačati kapacitete OSI za njihovo zapošljavanje na otvorenom tržištu rada kako bi im se osigurale jednake mogućnosti**
- 3. Jačati kapacitete poslodavaca za zapošljavanje i integraciju OSI u radnu okolinu**
- 4. Povećati dostupnost svih usluga i mobilnost OSI**
- 5. Poticati razvoj socijalnog poduzetništva i volonterstva**

5. Mjere i aktivnosti

5.1. Procjena troškova i izvora financiranja

Cilj: I. Ojačati kapacitete institucija i udruga koje rade sa OSI s ciljem integracije i bolje koordinacije usluga

Mjera:	1.1. Sistematiziranje i objedinjavanje podataka o ciljanoj skupini OSI (jedinstvena baza podataka) i usluga prema OSI
Aktivnosti :	<p>1.1.1. Uspostava jedinstvene baze podataka o OSI</p> <p>1.1.2. Razmjena baze podataka o OSI između relevantnih/zainteresiranih tijela, ustanova, udruga, pružatelja usluga ažurirane svakih 6 mjeseci</p> <p>1.1.3. Izrada vodiča o uslugama i pružateljima usluga (geografski i po područjima rada) Izraditi vodič prilagođen mogućnostima OSI (sa glasovnim izričajem, izričajem gluhih osoba kao i slabovidnih i slijepih)</p>
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	<p>1.1.1. Potrebna procjena potrebnih sredstava</p> <p>1.1.2. Potrebna procjena potrebnih sredstava</p> <p>1.1.3. 140 000.00 kn</p>
Rok provedbe	<p>1.1.1. Početak 2012. g.</p> <p>1.1.2. 2012. g.</p> <p>1.1.3. 2011. g.</p>
Nositelji:	<p>1.1. Županijsko Povjerenstvo za osobe sa invaliditetom u suradnji sa OC KZZ, CZSS, HZZ PS Krapina i udruge OSI</p> <p>1.2. Povjerenstvo za OSI Krapinsko-zagorske županije, OC KZZ,</p>

	CZSS, HZZ PS Krapina i udruge OSI 1.3. Povjerenstvo za OSI pri KZZŽ, udruge OSI
Pokazatelji uspjehnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - Formirana jedinstvena baza podataka o OSI - Ažurirani i dostupni podaci o OSI - Izrađen Vodič i distribuiran svim pružateljima usluga OSI

Cilj: I. Ojačati kapacitete institucija i udruga koje rade sa OSI u cilju integracije i bolje koordinacije usluga

Mjera:	1.2. Uspostava koordinacijskog tijela za provedbu županijske strategije izjednačavanja mogućnosti za OSI kao i aktivnosti iz akcijskog plana
Aktivnosti :	<p>1.2.1. Osnivanje Povjerenstva KZZŽ za OSI</p> <p>1.2.2. Rad povjerenstva: poticati i koordinirati sve aktivnosti na području županije koje za cilj imaju promicanje prava osoba sa invaliditetom, te svojim savjetodavnim radom pomagati u provedbi Županijske strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe sa invaliditetom na lokalnoj i regionalnoj razini</p>
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	<p>1.2.1. 3.000 kn troškovi javnog poziva</p> <p>1.2.2. 5.000,00 kn za putne troškove članova Povjerenstva</p>
Rok provedbe	<p>1.2.1. 2011. g.</p> <p>1.2.2. 2011. g.</p>

Nositelji:	1.2.1. KZŽ 1.2.2. KZŽ
Pokazatelji uspješnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - Povjerenstvo je osnovano i kontinuirano se sastaje od sredine 2011. g. , broj sastanak Povjerenstva - Povjerenstvo je nadležno za monitoring i izvještavanje o provedbi Akcijskog plana

Cilj: II. Jačati kapacitete OSI za njihovo zapošljavanje na otvorenom tržištu rada kako bi im se osigurale jednake mogućnosti

Mjera:	2.1. Jačanje vještina OSI za traženje posla i povećanje zapošljivosti
Aktivnosti :	<p>2.1.1. Provedba edukativnih radionica na slijedeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Provedba edukativnih radionica za nezaposlene OSI- „Kako tražiti posao“ uz korištenje prevoditelja za znakovni jezik uvećani tisak za osobe s oštećenjima vida</i> - <i>Provedba edukativnih radionica za nezaposlene OSI „Kako se predstaviti poslodavcu“ uz korištenje prevoditelja za znakovni jezik, uvećani tisak za osobe s oštećenjima vida</i> - <i>Provedba edukativnih radionica za nezaposlene OSI „Kako prepoznati vlastite potencijale“ uz korištenje prevoditelja za znakovni jezik, uvećani tisak za osobe s oštećenjima vida</i> - <i>Provedba edukativnih radionica za nezaposlene OSI „, Metode samoprocjene“ uz korištenje prevoditelja za znakovni jezik, uvećani tisak za osobe s oštećenjima vida</i> - <i>Provedba edukativnih radionica za nezaposlene OSI „, Kako</i>

	<p><i>povećati zapošljivost“ uz korištenje prevoditelja za znakovni jezik, uvećani tisak za osobe s oštećenjima vida</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Provedba edukativnih radionica za nezaposlene OSI „Kako koristiti poticaje za zapošljavanje“ uz korištenje prevoditelja za znakovni jezik, uvećani tisak za osobe s oštećenjima vida</i> <p>2.1.2. Pravno savjetovanje OSI u evidenciji HZZ-a s ciljem povećanja zapošljivosti osoba s invaliditetom</p> <p>2.1.3. Psihološko savjetovanje OSI u evidenciji HZZ-a s ciljem povećanja zapošljivosti osoba s invaliditetom temeljem rezultata psihologijske i medicinske dijagnostike (psiholog, liječnik spec. medicine rada)</p> <p>2.1.4. Individualno savjetovanje u pripremi za zapošljavanje OSI (pomoć kod izrade profesionalnog plana zapošljavanja, zahtjeva za profesionalnu rehabilitaciju, korištenje poticaja i sl.)</p> <p>2.1.5. Informiranje svih potencijalnih korisnika (OSI i roditelja) o mogućnosti provedbe profesionalnog usmjeravanja i profesionalne rehabilitacije</p> <p>2.1.6. Izrada i distribucija informativnog materijala u elektronskom obliku s primjerima dobre prakse (iskustva OSI koji su uspješno profesionalno rehabilitirani)</p> <p>2.1.7. Nabava/prilagodba instrumentarija profesionalnog usmjeravanja (npr. na Brailleovom pismu, glasovni output, uvećani tisak, tumač za znakovni jezik i sl.)</p> <p>2.1.8. Pružanje usluge psihosocijalne rehabilitacije osobama s MR i pridruženim smetnjama- (Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda)</p>
<p>Iznos potrebnih sredstava (procjena)</p>	<p>2.1.1. 10 000.00 kn</p> <p>2.1.2. 1800.00 kn</p> <p>2.1.3. 32000.00 kn</p> <p>2.1.4. 54000.00 kn</p> <p>2.1.5., 2.1.6. , 2.1.7: potrebna procjena</p>

Rok provedbe	2.1.1. 2011. g. kontinuirano 2.1.2. 2011. g. kontinuirano 2.1.3. 2011. g. kontinuirano 2.1.4. 2011. g. kontinuirano 2.1.5. kontinuirano 2.1.6. kontinuirano 2.1.7. kontinuirano 2.1.8. 2011/2012 g.
Nositelji:	HZZ PS Krapina, Obiteljski centar KZZ, Udruge OSI, CZSS, obrazovne institucije ,Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda
Pokazatelji uspjehnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - Broj provedenih radionica - Broj savjetovanja - Broj učesnika i utjecaj na zaposlenje u roku od 6 mjeseci od provedbe obuke/savjetovanja - Zadovoljstvo korisnika uvedenim instrumentarijem - Broj osoba sa MR ili pridruženim smetnjama uključenih u program psihosocijalne rehabilitacije

Cilj: II. Jačati kapacitete OSI za njihovo zapošljavanje na otvorenom tržištu rada kako bi im se osigurale jednake mogućnosti

Mjera:	2.2. Unapređenje sudjelovanja OSI u programima cjeloživotnog učenja
Aktivnosti :	2.2.1 Provedba edukativnih radionica za nezaposlene OSI „Važnost cijeloživotnog obrazovanja“ o potrebama/mogućnostima obrazovanja i stjecanja zanimanja uz korištenje prevoditelja za

	<p>znakovni jezik, uvećani tisak za osobe s oštećenjima vida</p> <p>2.2.2. Utvrđivanje potrebe za dodatnim znanjima i vještinama OSI u skladu s potrebama tržišta rada</p> <p>2.2.3. Provedba obrazovanja OSI za zanimanje (program obrazovanja odraslih – osposobljavanje, usavršavanje, prekvalifikacije)</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>izrada kriterija za uključivanje u program</i> - <i>profesionalna selekcija/ usmjeravanje/ procjena radne sposobnosti</i> - <i>imenovani polaznici</i> - <i>određen iznos sufinanciranja/financiranja</i> - <i>potpisani ugovori o obrazovanju</i> - <i>provedeno obrazovanje oko 3 mjeseca, uvjerenje o osposobljenosti,</i> - <i>upis u radnu knjigu</i> - <i>pomoć OIS kod pronalaska adekvatnog zaposlenja</i> <p>2.2.4. Prilagođavanje obrazovnih programa za stjecanje prvog zvanja potrebama tržišta rada</p> <p>2.2.5. Osiguranje sufinanciranja obrazovnih programa ustanovama za obrazovanje i obrazovanje odraslih namijenjenih osposobljavanju OSI</p> <p>2.2.6. Povećanje ponude dodatnih tečaja za OSI</p>
<p>Iznos potrebnih sredstava (procjena)</p>	<p>2.2.1. 1900.00 kn</p> <p>2.2.2. 27 000.00 kn</p> <p>2.2.3. 243000.00 kn</p> <p>2.2.4. potrebna procjena</p> <p>2.2.5. potrebna procjena</p> <p>2.2.6. potrebna procjena</p> <p>2.2.7. potrebna procjena</p>
<p>Rok provedbe</p>	<p>2.2.1. 2011. g. kontinuirano</p>

	<p>2.2.2. 2011. g kontinuirano</p> <p>2.2.3. 2011. g.</p> <p>2.2.4. 2011. g. kontinuirano</p> <p>2.2.5. 2012. g.</p> <p>2.2.6. 2012. g.</p> <p>2.2.7. 2011. g kontinuirano</p>
Nositelji:	HZZ PS Krapina, KZZ; JLS, Pučka učilišta, udruge, srednjoškolske ustanove koje provode programe za obrazovanje odraslih
Pokazatelji uspješnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - broj novouvedenih programa obrazovanja odraslih - broj učesnika aktivnosti - uspješnost stjecanja dodatnih kvalifikacija - utjecaj dodatnog obrazovanja na pronalazak posla i/ili napredovanje

Cilj: II. Jačati kapacitete OSI za njihovo zapošljavanje na otvorenom tržištu rada kako bi im se osigurale jednake mogućnosti

Mjera:	2.3. Izrada i provedba programa za osnaživanje radno sposobnih OSI iz sustava socijalne skrbi za uključivanje na tržište rada
Aktivnosti :	<p>2.3.1. Identifikacija radno sposobnih OSI u sustavu socijalne skrbi</p> <p>2.3.2. Utvrđivanje broja učenika koji završavaju osposobljavanje za samostalan rad s obzirom na skoro uključivanje na tržište rada</p> <p>2.3.3. Provedba savjetodavnih, motivacijskih i radionica za povećanje samopouzdanja OSI</p>

	<p>2.3.4. Provedba edukativnih radionica: „Kako prevladati stres“, „Trema i javno izlaganje“, „Emocionalna inteligencija“, „Nenasilno rješavanje sukoba“, „Komunikacijske vještine“, „Prava osoba s invaliditetom“, „Položaj i uloga mladih s invaliditetom u suvremenom društvu“, „Optimizam i životni ciljevi“, „Slobodno vrijeme“, „Kako očuvati zdravu obitelj“, „Prevenција nasilja u obitelji“, „Sreća i zahvalnost“</p> <p>2.3.5. Savjetovanja za osnaživanje i educiranje članova obitelji, osobito roditelja te javnosti (roditeljska savjetovanja, partnerska savjetovanja, obiteljska savjetovanja)</p> <p>2.3.5. Provedba edukativnih radionica za članove obitelji- „Samopouzdanje“, „Kako prevladati stres“, „Trema i javno izlaganje“, „Emocionalna inteligencija“, „Nenasilno rješavanje sukoba“, „Komunikacijske vještine“, „Prava osoba s invaliditetom“, „Položaj i uloga mladih s invaliditetom u suvremenom društvu“, „Optimizam i životni ciljevi“, „Slobodno vrijeme“, „Kako očuvati zdravu obitelj“, „Prevenција nasilja u obitelji“, „Sreća i zahvalnost“)</p>
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	potrebna procjena
Rok provedbe	<p>2.3.1. 2011. g. kontinuirano</p> <p>2.3.2. 2011. g kontinuirano</p> <p>2.3.3. 2011. g.</p> <p>2.3.4. 2011. g. kontinuirano</p> <p>2.3.5. 2012. g.</p> <p>2.3.6. 2012. g.</p> <p>2.3.7. 2011. g kontinuirano</p>
Nositelji:	CZSS, OC KZZ
Pokazatelji uspješnosti:	- broj identificiranih radno sposobnih OSI unutar sustava socijalne skrbi

- Veći broj motiviranih OSI
- Smanjenje broja radno sposobnih korisnika u sustavu soc.skrbi
- Broj savjetovanja
- Prijave korisnika iz sustava socijalne skrbi na Zavod za zapošljavanje
- Povećan broj OSI, učenika OŠ koji nastavljaju školovanje
- Broj prilagođenih programa osposobljavanja
- Broj OSI koji se uključuju u dodatna osposobljavanja

Cilj: II. Jačati kapacitete OSI za njihovo zapošljavanje na otvorenom tržištu rada kako bi im se osigurale jednake mogućnosti

Mjera:	2.4. Integracija osoba sa invaliditetom u redovan sustav školovanja i stjecanje zanimanja
Aktivnosti :	<p>2.3.1. Analiza uspješnosti uključivanja učenika s teškoćama u razvoju u programe srednjih škola KZZ</p> <p>2.3.2. Organizacija zajedničkih susreta učenika i studenata s invaliditetom završnih godina s poslodavcima</p> <p>2.3.3. Utvrđivanje potrebnih promjena u mreži škola-otvaranje programa u KZZ –TEŠ za učenike koji su po prilagođenom programu završili osnovno školovanje</p> <p>2.3.4. Stipendiranje učenika i studenata s invaliditetom</p> <ul style="list-style-type: none"> - izrada kriterija za dodjelu stipendija - priprema prijedloga odluke - imenovani članovi Komisije za dodjelu stipendija - određen godišnji iznos - javno objavljen natječaj za stipendije <p>2.3.5. Osiguravanje besplatnih udžbenika na Brailleovom pismu ili zvučnom zapisu za slijepu djecu Županije</p>

	<p>2.3.6. Osiguravanje stručne pomoći učiteljima srednjih škola na području KZZŽ za rad sa slijepom djecom, djecom oštećeno sluha i drugim teškoćama</p> <p>2.3.7. Utvrđivanje broja učenika koji završavaju osposobljavanje za samostalan rad s obzirom na skoro uključenje na tržište rada</p>
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	Potrebna procjena troškova
Rok provedbe	<p>2.3.1. 2011. g. kontinuirano</p> <p>2.3.2. 2011. g kontinuirano</p> <p>2.3.3. 2011/2012 g.</p> <p>2.3.4. 2012. g. (izrada kriterija i usvajanje 2011. g.)</p> <p>2.3.5. 2012. g.</p> <p>2.3.6. 2011/2012. g.</p> <p>2.3.7. 2011. g.</p>
Nositelji:	<p>2.3.1. HZZ PS Krapina, SŠ Zabok, SŠ Krapina, SŠ Zlatar, Gimnazija A.G. Matoš, SŠ Pregrada, SŠ Oroslavje, SŠ Konjščina ,ŠUDIGO, KZZŽ</p> <p>2.3.2. HZZ PS Krapina, HGK ŽK Krapina, OKKZZŽ, Upravni odjel za gospodarstvo i turizam KZZŽ, JLS</p> <p>2.3.3. HZZ PS Krapina, SŠ Zabok, SŠ Krapina, SŠ Zlatar, Gimnazija A.G. Matoš, SŠ Pregrada, SŠ Oroslavje, SŠ Konjščina ,ŠUDIGO, KZZŽ , OKKZZŽ, HGK ŽK Krapina</p> <p>2.3.4. KZZŽ, OKKZZŽ, HGK ŽK Krapina, JLS, SŠ, OŠ</p> <p>2.3.5. KZZŽ, JLS, SŠ, OŠ</p> <p>2.3.6. SŠ Zabok, SŠ Krapina, SŠ Zlatar, Gimnazija A.G. Matoš, SŠ Pregrada, SŠ Oroslavje, SŠ Konjščina ,ŠUDIGO, KZZŽ , Centar Slava Raškaj</p> <p>2.3.7. HZZ PS Krapina u suradnji sa srednjim školama</p>

<p>Pokazatelji uspjehnosti:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Broj uključenih korisnika - Broj uključenih ustanova - Broj novododijeljenih stipendija i iznos stipendija za OSI - Broj dodijeljenih besplatnih udžbenika - Povećanje broja OSI koji upisuju srednju školu - Smanjenje ispadanja iz srednjoškolskog sustava - Svake godine utvrđen je broj OSI koji izlaze na otvoreno tržište rada, na temelju čega HZZ priprema specifične ciljane mjere za ovu skupinu
--	--

Cilj: III. Jačati kapacitete poslodavaca za zapošljavanje i integraciju OSI u radnu okolinu

<p>Mjera:</p>	<p>3.1. Stvaranje stručne podrške poslodavcima: Osnivanje mobilnog tima</p>
<p>Aktivnosti :</p>	<p>3.1.1. Formiranje tima na županijskom nivou 3.1.2. Informiranje javnosti, nadležnih službi i poslodavaca o osnivanju i funkciji mobilnog tima</p>
<p>Iznos potrebnih sredstava (procjena)</p>	<p>2.3.1. Potrebna procjena 2.3.2. 50000.00 kn</p>
<p>Rok provedbe</p>	<p>3.1.1. 2011. g. 3.1.2. 2011. g.</p>

Nositelji:	3.1.1. HZZ PS Krapina, KZZ 3.1.2. HZZ PS Krapina, KZZ, udruge, strukovna udruženja, HGK ŽK Krapina, OKKZZ
Pokazatelji uspješnosti:	- Iskazane potrebe poslodavaca za uslugama mobilnog tima

Cilj: III. Jačati kapacitete poslodavaca za zapošljavanje i integraciju OSI u radnu okolinu

Mjera:	3.2. Povećanje informiranosti i senzibiliziranosti poslodavaca za zapošljavanje OSI i korištenje poticaja
Aktivnosti :	<p>3.2.1. Identifikacija poslodavaca koji su iskazali interes za zapošljavanje osoba s invaliditetom ili ih zapošljavaju (anketni upitnik, podaci HOK i HGK)</p> <p>3.2.2. Organizacija okruglih stolova (Organizacija javnih tribina uz prikaz primjera dobre prakse (Uključivanje osoba s invaliditetom na razne događaje tipa „Zagorski gospodarski zbor, Krapina”, Sajam poslova gdje se OSI izravno mogu predstaviti poslodavcima)</p> <p>3.2.3. Provedba javne kampanje : objava članaka u tisku, emitiranje radio emisija, izrada i tisak letaka, distribucija letaka</p> <p>3.2.4. Organiziranje izbora za poslodavca godine</p> <p>3.2.5. Suradnja s Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI (stručna podrška poslodavcima i priprema</p>

	OSI za tržište rada)
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	<p>3.2.1. 150000.00 kn</p> <p>3.2.2. 5200.00 kn</p> <p>3.2.3. 30000.00 kn</p> <p>3.2.4. potrebna procjena</p> <p>3.2.5. potrebna procjena</p>
Rok provedbe	<p>3.1.1. 2011. g.</p> <p>3.1.2. 2011. g. kontinuirano</p> <p>3.1.3. 2011/2012. g.</p> <p>3.2.4. kontinuirano svake godine</p> <p>3.2.5. 2011. g.</p>
Nositelji:	<p>3.1.1. HZZ PS Krapina</p> <p>3.1.2. KZZŽ i HZZ PS Krapina</p> <p>3.1.3. KZZŽ</p> <p>3.1.4. KZZŽ, HGK ŽK Krapina, OKKZZŽ i HZZ PS Krapina</p> <p>3.1.5. HZZ PS Krapina</p>
Pokazatelji uspješnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - broj detektiranih poslodavaca voljnih zapošljavati OSI - broj ostvarenih potpora za poslodavce - broj objava u tisku, emitiranih emisija - broj zaposlenih OSI

Cilj: IV. Povećati dostupnost svih usluga i mobilnosti OSI

Mjera:	4.1. Povećanje dostupnosti javnih usluga
Aktivnosti :	<p>4.1.1. Izrada plana pristupačnosti za sve javne građevine i javne površine za Krapinsko-zagorsku županiju sa pripadajućim financijskim planom i rješenjima</p> <p>4.1.2. Osiguravanje pristupa OSI javnim građevinama i javnim površinama prema izrađenom planu pristupačnosti (postupna prilagodba postojećih i izrada novih)</p> <p>4.1.3. Izrada plana pristupačnosti i informacijske podrške u odgojno-obrazovnom procesu za djecu i učenike s teškoćama za Krapinsko-zagorsku županiju sa pripadajućim financijskim planom i rješenjima</p> <p>4.1.4. Osiguravanje pristupačnosti OSI odgojno-obrazovnom procesu i savjetodavnim uslugama za djecu i učenike s teškoćama te nezaposlene OSI za Krapinsko-zagorsku županiju sa pripadajućim financijskim planom i rješenjima</p> <p>4.1.5. Prilagodba prometne infrastrukture neovisnom kretanju osoba s invaliditetom</p>
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	Potrebna temeljita procjena troškova koja će proizaći iz Planova pristupačnosti
Rok provedbe	<p>4.1.1. 2011. g.</p> <p>4.1.2. 2012. g. nadalje</p> <p>4.1.3. 2011. g.</p> <p>4.1.4. 2012. g. nadalje</p>

	2011. g. nadalje 4.1.5. 2011 g. nadalje
Nositelji:	KZŽ, Odjel za prostorno planiranje ,JLS
Pokazatelji uspješnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - broj projekata pripremljenih za ESF i ERDF do 2014.g. namijenjenih uklanjanju arhitektonskih i drugih barijera - broj nabavljenih pomagala

Cilj: IV. Povećati dostupnost svih usluga i mobilnosti OSI

Mjera:	4.2. Povećanje prometne mobilnosti OSI
Aktivnosti :	<p>4.2.1. Izrada studije unapređenja mobilnosti OSI sa financijskim planom realizacije)</p> <p>4.2.2. Oformiti prijevoz tvrtku-udruga Uvođenje pristupačnog prijevoza na međugradskim autobusnim linijama</p> <p>4.2.3. Nabava voznog parka javnog prijevoza prilagođenog osobama s invaliditetom (niskopodni autobusi, specijalno prilagođena kombi vozila za djecu s poteškoćama i odrasle osobe s invaliditetom</p>
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	Potrebna procjena na temelju studije
Rok provedbe	4.2.1. 2012. g.

	4.2.2. 2012. g. 4.2.3. 2013. g.
Nositelji:	Krapinsko-zagorska županija, jedinice lokalne samouprave i udruge OSI
Pokazatelji uspjehnosti:	<ul style="list-style-type: none"> - oformljena i registrirana tvrtka-udruga za prijevoz OSI - broj vozila prilagođenih za OSI - broj međugradskih linija za OSI

Cilj: V. Poticati razvoj socijalnog poduzetništva i volonterstva

Mjera:	5.1. Edukacija o Socijalnom poduzetništvu
Aktivnosti :	<p>5.1.1. Održati niz edukacija o socijalnom poduzetništvu</p> <p>5.1.2. Javna kampanja za promociju socijalnog poduzetništva</p> <p>5.1.3. Educirati organizacije koje posluju po principima socijalnog poduzetništva za zapošljavanje i uključivanje osoba s invaliditetom u ad organizacije</p> <p>5.1.4. Izraditi program podrške razvoju socijalnih poduzeća kroz postojeće sheme podrške razvoju poduzetništva</p> <p>5.1.5. Razvoj i implementacija e-learning programa „Virtualno poduzetništvo“</p> <p><i>:Oblikovanje koncepta programa; Razvoj i oblikovanje sadržaja programa i adekvatnih e-learning alata, Osiguranje ICT podrške potrebne za izvođenje e-learning programa; Provjera stečenog znanja putem e-learning programa</i></p>
Iznos potrebnih	-potrebna procjena

sredstava (procjena)	
Rok provedbe	5.1.1. 2011 5.1.2. 2011/2012 5.1.3. 2012 5.1.4. 2011/2012
Nositelji:	5.1.1. KZŽ i ZARA 5.1.2. KZŽ 5.1.3. KZŽ 5.1.4. ZARA
Pokazatelji uspješnosti:	-broj polaznika edukacije -broj stanovnika zahvaćenih kampanjom -broj socijalnih poduzeća koje zapošljavaju osobe sa invaliditetom -iznos sredstava za 2012 i 2013 godinu usmjerenih na razvoj socijalnih poduzeća

Cilj: V. Poticati razvoj socijalnog poduzetništva i volonterstva

Mjera:	5.2. Informiranje svih dionika o mogućnostima razvoja volonterskih programa u organizacijama/tijelima/udrugama s ciljem izjednačavanja mogućnosti OSI
Aktivnosti :	5.2.1. Održati javnu tribinu o volonterstvu i Zakonu o volonterstvu 5.2.2. Održati javnu tribinu o korporativnom volontiranju 5.2.3. Javna kampanja promocije volonterstva (izrada i distribucija promo materijala)
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	-potrebna procjena
Rok provedbe	5.2.1. 2011 5.2.2. 2011 5.2.3. 2011/2012

Nositelji:	5.2.1. KZZ 5.2.2. KZZ 5.2.3. KZZ u suradnji sa udrugama
Pokazatelji uspjehnosti:	-broj sudionika tribina -broj stanovnika i organizacija zahvaćenih kampanjom

Cilj: V. Poticati razvoj socijalnog poduzetništva i volonterstva

Mjera:	5.3. Razvoj i usmjeravanje volonterstva na pomoć osobama s invaliditetom i uključivanje OSI u volonterstvo
Aktivnosti :	5.3.1. Izraditi bazu volontera 5.3.2. Izraditi bazu institucija i organizacija koje se bave volonterstvom 5.3.3. Organizirati skupine volontera koji će obavljati funkciju pomoći u kući osobama s invaliditetom
Iznos potrebnih sredstava (procjena)	-potrebna procjena
Rok provedbe	5.3.1. 2011/2012 5.3.2. 2011 5.3.3. 2012
Nositelji:	5.3.1. KZZ u suradnji sa udrugama 5.3.2. KZZ 5.3.3. KZZ u suradnji sa udrugama
Pokazatelji uspjehnosti:	-broj volontera koji su registrirani u bazi -broj OSI volontera registriranih u bazi -broj registriranih institucija -broj osoba koje primaju volontersku pomoć i njegu u kući -broj OSI volontera uključenih u pružanje volonterskih usluga u zajednici

6. DODATCI

6.1. Popis članova radne skupine i održanih sastanaka

	Naziv organizacije	Ime i prezime
1.	<i>HZZ Područna služba Krapina, K.Š. Đalskog 4, 49000 Krapina</i>	Mirjana Jurman
2.	<i>Krapinsko- zagorska županija, Magistratska ulica 1-3, 49000 Krapina</i>	Sonja Borovčak
3.	<i>Udruga distrofičara Krapina, Magistratska 12, 49000 Krapina</i>	Mirjana Janžek
4.	<i>Udruga invalida Zlatar, Braće Radića 23, 49250 Zlatar</i>	Davor Brlić Branko Teretnjak
5.	<i>Društvo osoba oštećena sluha Krapina, Magistratska 12/I, 49000 Krapina</i>	Ivan Tuđa
6.	<i>Grad Krapina, Magistratska 30, 49000 Krapina</i>	Miro Ivić
7.	<i>Zagorska razvojna agencija d.o.o., Magistratska ulica 1, 49000 Krapina</i>	Ines Kos
8.	<i>Obrtnička komora Krapinsko zagorske županije, Magistratska 2, 49000 Krapina</i>	Darko Varga
9.	<i>HGK ŽK Krapina, Trg Ljudevita Gaja 5, 49000 Krapina</i>	Sanja Mihovilić
10.	<i>Centar za odgoj i obrazovanje Zajezda, Zajezda 31, 49284 Budinščina</i>	Dubravka Radmilović- Leković
11.	<i>Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok, K.Š. Gjalskog 5, Zabok</i>	Božica Šarić

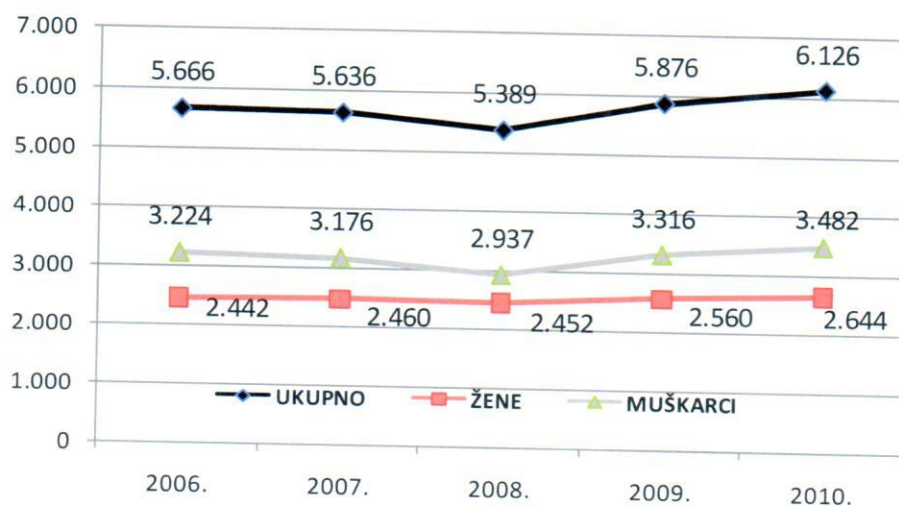
12.	<i>Obiteljski centar KZŽ, Frana Galovića 1c, 49000 Krapina</i>	Gordana Maligec
13.	<i>Centar za socijalnu skrb Krapina, Dragutina Domjanića 5, 49000 Krapina</i>	Lidija Horvat
14.	<i>Društvo invalida rada Krapina, Magistratska 12/I, 49000 Krapina</i>	Štefica Roginić
15.	<i>Udruga slijepih Krapinsko-zagorske županije, Magistarska 12, 49000 Krapina</i>	Zlatko Deveniçar
16.	<i>Grading d.o.o., Matije Gupca bb, Bedekovčina</i>	Dalibor Tadić

Radne skupine održale su šest sastanaka:

GRAD	1. SASTANAK	2. SASTANAK	3. SASTANAK	4. SASTANAK	5. SASTANAK	6. SASTANAK
KRAPINA	07.10.2010.	19.10.2010.	03.11.2010.	19.11.2010.	30.11.2010.	09.12.2010.

6.2. Statistički podaci (Tablice i grafikoni)

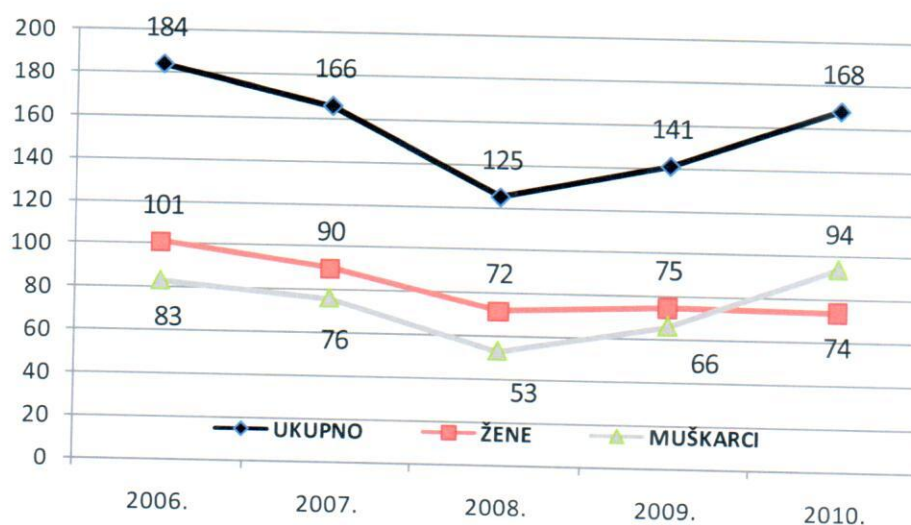
Grafikon 1: Kretanje broja nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji HZZ - RH (rujan 2006.-2010. g.)

Tablica 1: Stopa rasta broja osoba s invaliditetom u evidenciji HZZ - RH (rujan 2006.-2010. g.)

RH			
Godina	Stopa rasta (%)	Stopa rasta (%)	Stopa rasta (%) Mušk.
	Ukupno	Žene	
2006.	95,9	98,1	94,2
2007.	99,5	100,7	98,5
2008.	95,6	99,7	92,5
2009.	109,0	104,4	112,9
2010.	104,3	103,3	105,0

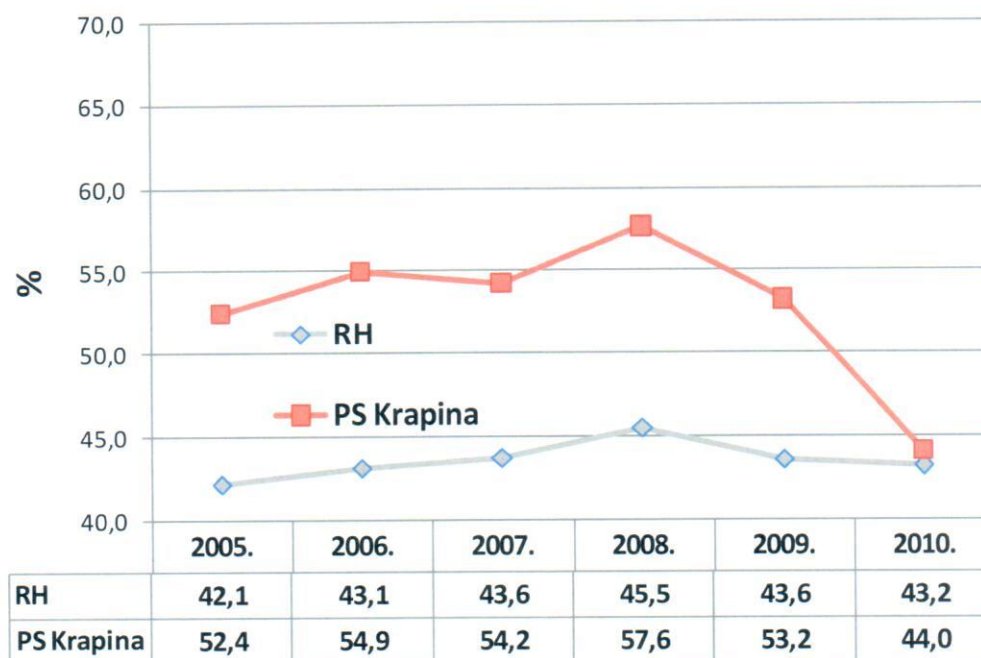
Grafikon 2: Kretanje broja nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji HZZ – PS Krapina (rujan 2006.-2010. g.)

Tablica 2: Stopa rasta broja osoba s invaliditetom u evidenciji HZZ – PS Krapina (rujan 2006.-2010. g.)

PS Krapina			
Godina	Stopa rasta (%) Ukupno	Stopa rasta (%) Žene	Stopa rasta (%) Mušk.
2006.	98,4	103,1	93,3
2007.	90,2	89,1	91,6
2008.	75,3	80,0	69,7
2009.	112,8	104,2	124,5
2010.	119,1	98,7	142,4

Grafikon 3: Kretanje udjela žena u ukupnom broju nezaposlenih OSI u RH i PS Krapina

Tablica 3: Nezaposlene OSI prema spolu i po ispostavama sa stanjem na dan 30.09.2010. godine

Ispostava	Broj osoba s invaliditetom	Udio (%)	Žene	Udio (%)	Muškarci	Udio (%)
DONJA STUBICA	21	12,5	6	28,6	15	71,4
KLANJEC	10	6,0	7	70,0	3	30,0
KRAPINA	37	22,0	20	54,1	17	45,9
ZABOK	47	28,0	20	42,6	27	57,4
ZLATAR BISTRICA	28	16,6	11	39,3	17	60,7
PREGRADA	25	14,9	10	40,0	15	60,0
Ukupno	168	100,0	74	44,0	94	56,0

Tablica 4: Nezaposlene OSI u KZŽ i RH prema načinu stjecanja invalidnosti sa stanjem na dan 30.09.2010. god.

NAČIN STJECANJA INVALIDNOSTI	KZŽ		RH	
	Broj OSI	Udio (%)	Broj OSI	Udio (%)
Invalidi domovinskog rata	0	0,0	341	5,6
Invalidi rada	5	3,0	487	7,9
Kategorizirana omladina	137	81,5	3.910	63,8
Ostali invalidi	25	14,9	1.223	20,0
Vojni invalidi	1	0,6	165	2,7
UKUPNO	168	100,0	6.126	100,0

Tablica 5: Nezaposlene OSI u KZŽ i RH prema vrsti oštećenja sa stanjem na dan 30.09.2010. godine

VRSTE OŠTEĆENJA	KZŽ		RH	
	Broj OSI	Udio (%)	Broj OSI	Udio (%)
Kombinirane smetnje	35	20,8	1.261	20,6
Kronične bolesti	4	2,4	318	5,2
Mentalna retardacija	70	41,6	2.066	33,7
Oštećenje sluha	4	2,4	420	6,8
Oštećenje vida	8	4,8	226	3,7
Poremećaji glasovno - govor	8	4,8	134	2,2
Psihičke i organske smetnje	16	9,5	398	6,5
Tjelesni invaliditet	23	13,7	1.303	21,3
UKUPNO	168	100,0	6.126	100,0

Tablica 6: Nezaposlene OSI u KZŽ i RH prema razini obrazovanja sa stanjem na dan 30.09.2010. godine

RAZINA OBRAZOVANJA	KZŽ		RH	
	Broj OSI	Udio (%)	Broj OSI	Udio (%)
Bez škole i nezavršena osnovna škola	1	0,6	201	3,3
Završena osnovna škola	12	7,1	855	14,0
S.Š. do 3 godine te za KV i VKV radnike	133	79,2	4.010	65,4
S.Š. u trajanju od 4 i više godina	20	11,9	821	13,4
Gimnazija	2	1,2	72	1,2
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	0	0,0	78	1,3
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	0	0,0	89	1,4
UKUPNO	168	100,0	6.126	100,0

Tablica 7: Nezaposlene OSI u KZŽ i RH prema starosnoj dobi sa stanjem na dan 30.09.2010. godine

		GODINE STAROSTI									
	UKUPNO	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 i više
KZŽ	168	19	44	45	22	14	8	6	9	1	0
	100,0	11,3	26,2	26,8	13,1	8,3	4,8	3,6	5,3	0,6	0,0
RH	6.126	313	983	952	789	678	647	621	609	419	115
	100,0	5,1	16,1	15,5	12,9	11,1	10,6	10,1	9,9	6,8	1,9

Tablica 8: Nezaposlene OSI u KZŽ i RH prema dužini čekanja na zaposlenje sa stanjem na dan 30.09.2010. godine

DUŽINA ČEKANJA NA ZAPOSLENJE							
	UKUPNO	0 - 3 mj.	3 - 6 mj.	6 - 9 mj.	9 - 12 mj.	1 - 3 g.	3 g. i više
KZŽ	168	24	17	19	13	49	46
	100,0	14,3	10,1	11,3	7,7	29,2	27,4
RH	6.126	644	415	452	397	1.553	2.665
	100,0	10,5	6,8	7,4	6,5	25,3	43,5

Tablica 9: Nezaposlene OSI u KZŽ i RH prema radnom iskustvu sa stanjem na dan 30.09.2010. godine

RADNO ISKUSTVO														
	UKUPNO	0 god.	0 - 1 god.	1 - 2 god.	2 - 3 god.	3 - 5 god.	5 - 10 god.	10 - 15 god.	15 - 20 god.	20 - 25 god.	25 - 30 god.	30 - 35 god.	35 - 40 god.	Preko 40 god.
KZŽ	168	73	35	12	6	13	11	9	4		1	3	1	
	100,0	43,5	20,8	7,1	3,6	7,7	6,5	5,4	2,4	0,0	0,6	1,8	0,6	0,0
RH	6.126	2.349	929	474	258	319	445	334	245	235	259	214	63	2
	100,0	38,4	15,2	7,7	4,2	5,2	7,3	5,5	4,0	3,8	4,2	3,5	1,0	0,0

Tablica 10: Zaposlene OSI u KZŽ i RH prema razini obrazovanja u razdoblju I. -IX. 2010. godine

RAZINA OBRAZOVANJA	KZŽ		RH	
	Broj OSI	Udio (%)	Broj OSI	Udio (%)
Bez škole i nezavršena osnovna škola	0	0	12	1,4
Završena osnovna škola	1	3,6	82	9,5
S.Š. do 3 godine te za KV i VKV radnike	26	92,8	645	74,7
S.Š. u trajanju od 4 i više godina	1	3,6	91	10,6
Gimnazija	0	0,0	3	0,3
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	0	0,0	13	1,5
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	0	0,0	17	2,0
UKUPNO	28	100,0	863	100,0

Tablica 11: Zaposlene OSI u KZŽ i RH prema starosnoj dobi u razdoblju I. -IX. 2010. godine

GODINE STAROSTI											
	UKUPNO	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 i više
KZŽ	28	4	7	10	5	2					
	100,0	14,3	25,0	35,7	17,9	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RH	863	34	215	208	128	92	84	48	35	16	3
	100,0	3,9	24,9	24,1	14,8	10,7	9,7	5,6	4,1	1,9	0,3

Tablica 12: Zaposlene OSI u KZŽ i RH prema radnom iskustvu u razdoblju I. -IX. 2010. Godine

RADNO ISKUSTVO													
	UKUPNO	0 god.	0 - 1 god.	1 - 2 god.	2 - 3 god.	3 - 5 god.	5 - 10 god.	10 - 15 god.	15 - 20 god.	20 - 25 god.	25 - 30 god.	30 - 35 god.	Preko 35 god.
KZŽ	28	7	3	8	2	4	4	0	0	0	0	0	0
	100,0	25,0	10,7	28,6	7,1	14,3	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RH	863	134	151	109	92	121	108	56	37	31	14	8	2
	100,0	15,6	17,5	12,6	10,7	14,0	12,5	6,5	4,3	3,6	1,6	0,9	0,2

Tablica 13: Zaposlene OSI u KZŽ i RH prema dužini čekanja na zaposlenje u razdoblju I. -IX. 2010. godine

DUŽINA ČEKANJA NA ZAPOSLENJE							
		0 - 3 mj.	3 - 6 mj.	6 - 9 mj.	9 - 12 mj.	1 - 3 g.	3 g. i više
KZŽ	28	5	8	7	1	4	3
	100,0	17,8	28,6	25,0	3,6	14,3	10,7
RH	863	194	155	157	84	150	123
	100,0	22,5	18,0	18,2	9,7	17,4	14,2

Tablica 14: Zaposlene OSI u KZŽ i RH u razdoblju I. -IX. 2010. godine prema zanimanjima

ZANIMANJA	UKUPNO	Muškarci	Žene
administrator obrade podataka	1	1	0
pomoćni kuhar	10	4	6
kuhar	3	0	3
komunalni redar	1	1	0
pomoćni bravar	1	1	0
pomoćni stolar	1	1	0
krojitelj tekstila	2	1	1
čistačica	2	0	2
sobarica	1	0	1
radnik niskogradnje	2	2	0
armirački radnik	1	1	0
radnik na proizvodnoj liniji	3	3	0
UKUPNO	28	15	13

Tablica 15:

BROJ UČENIKA OSMIH RAZREDA S PRILAGOĐENIM PROGRAMOM I ZDRAVSTVENIM
TEŠKOĆAMA I BROJ UČENIKA S POSEBNIM PROGRAMOM
U OSNOVNIM ŠKOLAMA
NA PODRUČJU KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE
U ŠK.GOD. 2009/2010.

RED. BR.	OSNOVNA ŠKOLA	BROJ UČENIKA S PRILAGOĐENIM PROGRAMOM	BROJ UČENIKA SA ZDRAVSTVENIM TEŠKOĆAMA	BROJ UČENIKA S POSEBNIM PROGRAMOM
1.	OŠ «LJ.GAJ» KRAPINA	-	5	-
2.	OŠ A.CESARCA KRAPINA	3	4	-
3.	OŠ ĐURMANEC	2	2	-
4.	OŠ RADOBOJ	-	-	-
5.	OŠ A. MIHANOVIĆA PETROVSKO	3	3	-
6.	OŠ GORNJE JESENJE	-	-	-
7.	OŠ DONJA STUBICA	4	2	-
8.	OŠ MATIJE GUPCA GORNJA STUBICA	5	3	1
9.	OŠ STUBIČKE TOPLICE	-	-	-
10.	OŠ MARIJA BISTRICA	4	7	3
11.	OŠ OROSLAVJE	9	10	-
12.	OŠ KSAVERA Š. GJALSKOG ZABOK	12	13	-
13.	OŠ KRAPINSKE TOPLICE	1	3	-
14.	OŠ STJEPANA RADIĆA BRESTOVEC OREHOVIČKI	3	-	-
15.	OŠ VELIKO TRGOVIŠĆE	3	4	-
16.	OŠ SVETI KRIŽ ZAČRETIJE	4	10	-
17.	OŠ BEDEKOVČINA	4	7	-
18.	OŠ JANKA LESKOVARA PREGRADA	5	8	-
19.	OŠ ĐURE PREJCA DESINIĆ	4	-	-
20.	OŠ VIKOTRA KOVAČIĆA HUM NA SUTLI	2	1	-
21.	OŠ ANTUNA MIHANOVIĆA KLANJEC	4	6	-
22.	OŠ LIJEPE NAŠE TUHELJ	4	1	-
23.	OŠ PAVLA ŠTOOSA KRALJEVEC NA SUTLI	3	-	-
24.	OŠ JOSIPA BROZA KUMORVEC	4	1	-
25.	OŠ ANTE KOVAČIĆA ZLATAR	2	-	-
26.	OŠ FRANJE HORVATA KIŠA LOBOR	-	2	-
27.	OŠ «LJUDEVIT GAJ» MIHOVLJAN	1	1	1
28.	OŠ MAČE	1	1	-
29.	OŠ KONJŠČINA	2	7	-
30.	OŠ ZLATAR BISTRICA	3	2	-
31.	OŠ BELEC	-	2	-
32.	OŠ «VLADIMIRA NAZORA» BUDINŠČINA	3	2	-
33.	OŠ PRI SPECIJALNOJ BOLNICI ZA MEDICINSKU REHABILITACIJU KRAPINSKE TOPLICE	5	5	-
34.	OŠ U CENTRU ZA ODGOJ I I OBRAZOVANJE ZAJEZDA	-	6	-
	UKUPNO	100	118	5

Tablica 16:

**BROJ RAZREDNIH ODJELA S POSEBNIM PROGRAMOM U OSNOVNIM ŠKOLAMA NA
PODRUČJU KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE**

RED. BR.	OSNOVNA ŠKOLA	BROJ RAZREDNIH ODJELA S POSEBNIM PROGRAMOM
1.	OŠ «L.J.GAJ» KRAPINA	-
2.	OŠ A.CESARCA KRAPINA	-
3.	OŠ ĐURMANEC	-
4.	OŠ RADOBOJ	-
5.	OŠ A. MIHANOVIĆA PETROVSKO	-
6.	OŠ GORNJE JESENJE	-
7.	OŠ DONJA STUBICA	-
8.	OŠ MATIJE GUPCA GORNJA STUBICA	1
9.	OŠ STUBIČKE TOPLICE	-
10.	OŠ MARIJA BISTRICA	1
11.	OŠ OROSLAVJE	1
12.	OŠ KSAVERA Š. GJALSKOG ZABOK	-
13.	OŠ KRAPINSKE TOPLICE	-
14.	OŠ STJEPANA RADIĆA BRESTOVEC OREHOVIČKI	-
15.	OŠ VELIKO TRGOVIŠĆE	-
16.	OŠ SVETI KRIŽ ZAČRETJE	-
17.	OŠ BEDEKOVČINA	-
18.	OŠ JANKA LESKOVARA PREGRADA	-
19.	OŠ ĐURE PREJCA DESINIĆ	-
20.	OŠ VIKOTRA KOVAČIĆA HUM NA SUTLI	-
21.	OŠ ANTUNA MIHANOVIĆA KLANJEC	-
22.	OŠ LJEPPE NAŠE TUHELJ	-
23.	OŠ PAVLA ŠTOOSA KRALJEVEC NA SUTLI	-
24.	OŠ JOSIPA BROZA KUMORVEC	-
25.	OŠ ANTE KOVAČIĆA ZLATAR	-
26.	OŠ FRANJE HORVATA KIŠA LOBOR	-
27.	OŠ «LJUDEVIT GAJ» MIHOVLJAN	1
28.	OŠ MAČE	-
29.	OŠ KONJŠČINA	-
30.	OŠ ZLATAR BISTRICA	-
31.	OŠ BELEC	-
32.	OŠ «VLADIMIRA NAZORA» BUDINŠČINA	-
33.	OŠ PRI SPECIJALNOJ BOLNICI ZA MEDICINSKU REHABILITACIJU KRAPINSKE TOPLICE	-
	UKUPNO	4

Tablica 17:

**PODACI O ŠKOLOVANJU PO PRILAGOĐENOM I POSEBNOM PROGRAMU U OSNOVNIM ŠKOLAMA
KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE**

ŠK. GOD.:	UKUPAN BROJ UČENIKA U OSNOVNIM ŠKOLAMA	UČENICI OŠ KOJI SE ŠKOLUJU PO PRILAGOĐENOM PROGRAMU U 32 REDOVNE OSNOVNE ŠKOLE	UČENICI OŠ KOJI SE ŠKOLUJU PO POSEBNOM PROGRAMU U 32 REDOVNE OSNOVNE ŠKOLE	UČENICI OŠ KOJI SE ŠKOLUJU U OSNOVNOJ ŠKOLI PRI SPECIJALNOJ BOLNICI ZA MEDICINSKU REHABILITACIJU KRAPINSKE TOPLICE	UČENICI OŠ KOJI SE ŠKOLUJU U CENTRU ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE ZAJEZDA
2009/2010.	11381	510	26	46	41
2010/2011.	11137	450	23	50	38

Tablica 18:

■ **POPIS UDRUGA OSOBA S POSEBNIM POTREBAMA I INVALIDITETOM KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE**

Red. br.	UDRUGA (naziv, sjedište, telefon)	Br. članova
1.	<i>Udruga invalida Donja Stubica, Toplička 10, 49240 Donja Stubica tel: 049/286-232</i>	aktivno 700, ukupno 1211 članova
2.	<i>Udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata, Magistratska 10, 49000 Krapina, tel: 049/ 371-393</i>	-
3.	<i>Udruga ratnih i vojnih invalida Krapinsko-zagorske županije, Magistratska 10, Krapina tel.049/ 222 040</i>	-
4.	<i>Društvo invalida rada Krapina, Magistratska 12/I, 49000 Krapina tel. 049/ 373 159</i>	aktivno 1125 članova, evidentirano 1173
5.	<i>Udruga distrofičara Krapina, Magistratska 12, 49000 Krapina tel. 049/ 375 013</i>	20 članova
6.	<i>Udruga invalida Zlatar, Braće Radića 23,49250 Zlatar tel. 049 467 696</i>	aktivnih 356, ukupno oko 480 članova
7.	<i>Društvo multiple skleroze Krapinsko-zagorske županije, Matije Gupca53/I, 49210 Zabok tel. 049/ 221 973</i>	-
8.	<i>Društvo za pomoć mentalno retardiranim osobama Krapina, Magistratska 12/I, 49000 Krapina, tel. 049/ 373 601</i>	-
9.	<i>Društvo osoba oštećena sluha Krapina, Magistratska 12/I, 49000 Krapina, tel. 049/ 373 763</i>	323 člana
10.	<i>Udruga invalida Bedekovčina, Trg Ante Starčevića 4, 49221 Bedekovčina tel. 049/ 214 858, 213 162</i>	-
11.	<i>Udruga slijepih Krapinsko-zagorske županije, Magistratska 12, 49000 Krapina, tel. 049/ 371 828</i>	-
12.	<i>Zajednica udruga Hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata, Frana Galovića b.b. 49000 Krapina, tel. 049/ 227 087, 371 393</i>	-
13.	<i>Udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog sindroma, Oro trg 1, 49243 Oroslavje tel. 092 121 22 45</i>	-
14.	<i>Udruga za pomoć osobama s posebnim potrebama «Sveta Ana», Trg Sv.Ane 26, 49253 Lohor,</i>	-

Inštitut za profesionalno rehabilitacijo

Zaveza zaposlovanje oseb s invaliditetom

public sector consulting

